

LIETUVIŲ
DIENOS

11122

CINCINNATI, O., MIESTO MERUI A. D. CASH ITEIKIAMA
KNYGA APIE LIETUVĄ: KAIREJ – JO ŽMONA, DESINEJ –
PROF. DR. R. F. MCCOY, XAVIER UNIVERSITETO DEKANAS

LITHUANIAN DAYS
JUNE, 1951

1951 M. BIRŽELIO MĖN.

TURINYS

CONTENTS

JAV kongresmanas H. D. Donohue, NEBEGALIME IGNORUOTI	3
A. R., LIETUVIŠKAS AŽUOLAS ANNAPOLYJE.....	4
NEPASIKLYDĘ SKAITYTOJAI PASIGENDA RAŠYTOJŲ, pasikalbėjimas su Liet. Rašytojų Draugijos pirmininku B. Babrausku	5
KARAS BE ŽMONIŲ AUKŲ	8
G. Tulauskaitė, SAULĖS VARPAS eil.	10
G. Tulauskaitė, VASARA, eil.	10
A. Tyruolis, KELIONĖ PER ATLANTĄ LĖKTUVU	11
G. Tas, NAUJAME BIZNYJE	14
D. D., PETRAS JENSEN	15
KĄ VEIKIA SKAITYTOJAI	16
DANCE OF LIETUVA	17
MEMORIES OF MARIANAPOLIS	18
CONGRESS OF THE ESTONIAN NATIONAL COUNCIL	19
GOVERNOR THANKS "LITHUANIAN DAYS"	20
POLES ON PILSUDSKI'S DESCENT	21
HOW TO MAKE LITHUANIAN COLD-BEETS	22

Juozas VITĖNAS Vyr. Redaktorius / Editor-in-Chief
 Milton C. STARK..... Angliškos dalies redaktorius / Editor of English Section
 Povilas PUZINAS.....Redaktorius-dailininkas / Art Editor

Redaktoriai atskirose vietose / Assistant editors — A. J. KASULAITIS, Pittsburgh Pa.; V. ROCEVIČIUS, Cleveland, Ohio; C. SURDOKAS, Baltimore, Md.; A. ŠALČIUS, New York, N. Y.; L. VALIUKAS, Dayton, Ohio; V. VOLERTAS, Philadelphia, Pa.

Antanas F. SKIRIUS, leidėjas / Publisher

Juozas URBONAS..... Administratorius / Business Manager

Straipsniai, prie kurių yra pažymėtas autorius arba pridėti jo inicialai, nebūtinai reiškia ir redakcijos nuomonę.

The opinions expressed in signed or initialed articles are not necessarily those of the editors.

Redakcijos ir administracijos adresas:
 Address all Editorial and Subscription Mail to
9204 S. BROADWAY, LOS ANGELES 3, CALIF
 Phone - PL. 4-1377

"LIETUVIŲ DIENOS" yra sujungtos su "KALIFORNIJOS LIETUVIŲ"
 "THE LITHUANIAN DAYS" is combined with "CALIFORNIA LITHUANIAN"

Leidžiama kas mėnuo, išskyrus liepos ir rugpiūčio mėn. / Published monthly, except July and August
 Atskiro numerio kaina 30 ct. Single Copy - 30c

PRENUMERATA metams — \$3.00 bet kokiame pasaulio krašte. GARBĖS PRENUMERATA \$10.00.
 SUBSCRIPTION \$3.00 per year in any country of the world. HONORARY SUBSCRIPTION \$10.00.

Entered as Second Class Matter June 7, 1950 at Los Angeles, Calif. under the Act of March 3, 1879

This Month's Cover

Albert D. Cash, Mayor of Cincinnati, accepts a token gift (the book "Lithuania through the Ages") from E. Babianskaitė. The ceremony took place at the Ohio-Michigan convention of the Knights of Lithuania, Cincinnati, Ohio.

GARBĖS LEIDĖJAI

Asmenys arba draugijos, paskyrę magazino naudai tokią sumą, kuri padengia vieno LD numerio išleidimą, laikomi GARBĖS LEIDĖJAI.

GARBĖS RĖMĖJAI

Asmenys arba draugijos, paskyrę didesnę pinigų sumą magazino naudai, laikomi GARBĖS RĖMĖJAI.

ST. PŠIBILSKIS, Los Angeles, Calif.
 P. Jensen, Los Angeles, Calif.

GARBĖS PRENUMERATORIAI

Asmenys, sumokėję už metinę prenumeratą 10 dol., laikomi GARBĖS PRENUMERATORIAIS.

BALBINA ABROMAITĖ, Los Angeles, Calif.
 KUN. I. ALBAVIČIUS, Cicero, Ill.
 KUN. ST. ALEKSIEJUS, Hatch, N. M.
 J. AŽUOLAITIS, Los Angeles, Calif.
 DR. J. J. BIELSKIS, Los Angeles, Calif.
 VYTAUTAS BELECKAS, New York, N. Y.
 FRANK BRADULSKI, Clinton, Iowa
 J. E. CASSERLY, Los Angeles, Calif.
 A. ir S. DERINGIAI, Los Angeles, Calif.
 KUN. ANT. DEKSNYS, E. St. Louis, Ill.
 F. DIRGĖLA, Los Angeles, Calif.
 WM. & B. GRIGALUN, Los Angeles, Calif.
 BEN JAKUBEN, Los Angeles, Calif.
 KUN. G. JONAITIS, Tucson, Ariz.
 KUN. P. JURAS, Lawrence, Mass.
 F. KARALIŪNAS, Glendale, Calif.
 J. KILMONIS, Los Angeles, Calif.
 ZIGMAS KRUM'NAS, Los Angeles, Calif.
 DR. KAN. J. B. KONČIUS, New York
 KUN. J. KUČINSKAS, Los Angeles, Calif.
 K. LUKŠIS, Los Angeles, Calif.
 FRANK MASON, Montrose, Calif.
 MRS. F. MARKS, Los Angeles, Calif.
 DR. KUN. L. MENDELIS, Baltimore, Md.
 B. NAGINIS, Los Angeles, Calif.
 KUN. J. PAŠKAUSKAS, Chicago, Ill.
 B. PELANIS, Port Chicago, Calif.
 STASĖ PETROŠKIENĖ, Santa Monica, Calif.
 JOSEPH C. PETERS, Altadena, Calif.
 BRONĖ PIVORIŪNIENĖ, Chicago, Ill.
 A. RUIGYS, Los Angeles, Calif.
 KUN. P. SABULIS, Hartford, Conn.
 ANN SAMSON, Los Angeles, Calif.
 FRANK SATKAUSKAS, Chicago, Ill.
 AL SHIMKUNAS, Chicago, Ill.
 FRANK SPEECHER, Los Angeles, Calif.
 V. J. STACK, M.D., Altadena, Calif.
 BERNICE STARK, Santa Monica, Calif.
 K. SUROMSKIS, Chicago, Ill.
 K. VAITKEVIČIENĖ, Brooklyn, N. Y.
 F. ŽUKAUSKAS, Los Angeles, Calif.

Iškilmingas lietuviškojo ąžuolo lankymo aktas Marylando legislatūros posėdžių salėje. Garbės prezidiume matome min. P. Žadeikį, Ba'timorės LTD pirm. A. Miceiką ir Marylando gubernatoriaus atstovą W. F. Laukaitį; žemiau organizacijų atstovai. / Lithuanian representatives attend formal ceremonies commemorating the planting of a Lithuanian oak in Annapolis, Md. Scene is in the Maryland State Legislature.

Nebegalime ignoruoti

JAV KONGRESMANAS HAROLD D. DONOHUE

. . . Pasaulis nežino visų baisių smulkmenų to, kas įvyko ir vyksta Lietuvoje už tamsios, nepermatomos geležinės uždangos. Tačiau mes žinome, kad baisioji geležinė uždanga sunaikino bei nukankino šimtus tūkstančių dievobaimingų lietuvių dėl jų meilės savo kraštui. Jų religinis tikėjimas sudaro jų stipriausį pasipriešinimą tiranijai.

Šimtai tūkstantančių gerų lietuvių buvo išplėsti iš jų šeimų ir jų namų vergų darbams Sibire. Šitą vergų darbą Stalinas naudoja aprūpinti Rusiją tolimesnei ekspansijai, tolimesniam despotizmui, tolimesniems persekiojimams ir, gal būt, net karui . . .

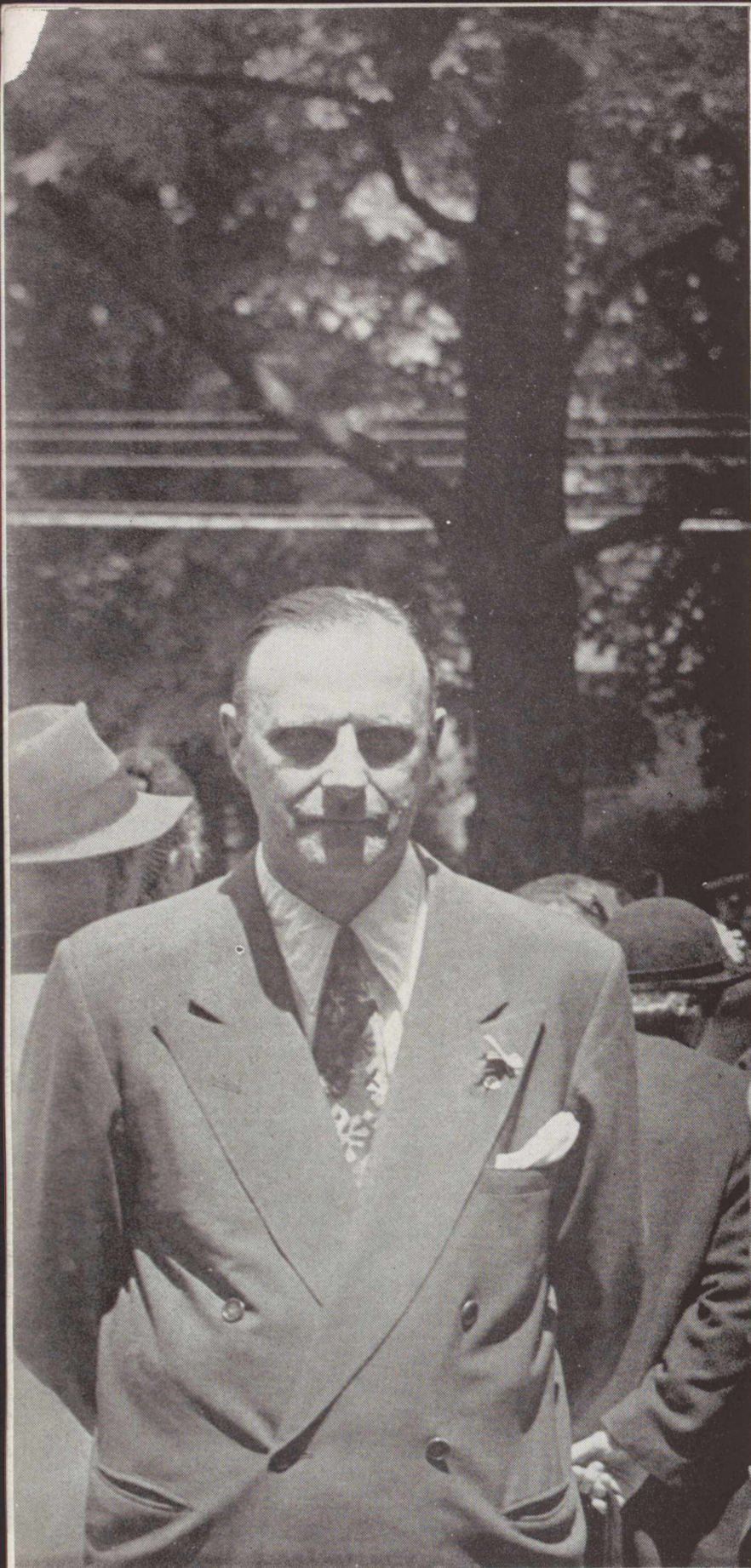
Žinoma, mes nebegalime ir nebeturime užmerkti savo akis prieš šią neteisybę, užsikišti savo ausis pagalbos šauksmams ir uždaryti savo širdis kentėjimams, kurie, kaip mes žinome, vyksta už geležinės uždangos. Neprarasdami savo garbės, mes nebegalime ilgiau ignoruoti žmogiškosios tragedijos, kurią slepia geležinė uždanga. Mes nebegalime ilgiau pakęsti tos gė-

dos, kurią jaučiame toleruodami tokio brutalumo palaikymą. Mes nebegalime ilgiau pakelti savo galvų savigarboje, jei mes tyliai duosime savo pritarimą ateistinei politinių vadų grupei, kurie patys pasirodė neigiamą krikščioniškąjį humaniškumą ir bet kokį krikščioniško teisingumo supratimą.

Politinės nepriklausomybės principas, plaukiąs iš Jungtinių Tautų deklaracijos ir Atlanto Chartos yra tuščias farsas aki-vaizdoj lietuvių tautos dabartinės spaudos. Lietuva yra begėdiškos pergalės auka, ji yra auka tamsios ir ciniškos diplomatinės kampanijos, kokia tik yra bet kada didelės valstybės varyta prieš šaunų, garbingą, bet silpnesnį kaimyną.

Nors mes gedime dėl jos dabartinės kančios, bet nėra pagrindo pasiduoti nevilčiai. Lietuva pakartotinai savo istorijoje įrodė, kad jos žmonės eventualiai gali pakelti prispaudėjo laikiną triumfą.

. . . Aš tvirtai tikiu, kad Jungtinėse Valstybėse dauguma amerikiečių vis daugiau susirūpina likimu Lietuvos, kuri sto-

vi kaip kaltinantis liudininkas dėl mūsų netęsėjimo gyventi ir veikti pagal principus, už kuriuos mūsų žmonės kariavo ir mirė dviejuose karuose. Aš laikau kiekvieno mūsų vyriausybės pareigūno iškilminga pareiga iškelti savivaldos panaikinimą, įvykdytą mažųjų tautų, kaip Lietuva, atžvilgiu iš Rusijos vyriausybės pusės per apgaulę, gąsdinimą ir spaudimą. Antrasis Pasaulinis Karas buvo vedamas su aiškiu nusistatymu ir paskelbtu tikslu, kad po bendros pergalės bus atstatyta savivalda ir teritorinis integralumas pavergtų tautų pasauly. Šitas pažadėjimas turi būti įvykdytas.

Lietuvos ir kitų mažųjų tautų likimas sudaro moralinį mūsų tautos ir Jungtinių tautų sąžinės iššaukimą pritaikyti didžiuosius, pagrindinius laisvės principus visoms tautoms.

Išeidama iš paprasto teisingumo mūsų vyriausybė turi reikalauti, kad Lietuvos žmonėms būtų pripažinta jų neatimama teisė patiems tvarkyti savo vidaus reikalus, kaip jie mano esant geriausia.

Jūs turite pasiryžti energingai akcijai iškelti ir patiekti — pasauliui — faktus ir tiesą apie Lietuvą taip, kad Jungtinės Tautos prisiimtų pilną moralinę ir humanitarinę atsakomybę atstatyti Lietuvos nepriklausomybę.

(Congressional Record, Feb. 28, 1951)

Kairėje — Left:

W. F. Laukaitis, SLA pirm., prie Lietuvos Ažuolo Annapoly, Md. / SLA President W. F. Laukaitis stands before the fifteen-year-old oak tree brought to Annapolis, Md., from Lithuania.

Apačioje — Bottom:

Baltimorės lietuvių taut. šokių grupė šoka per iškilmes prie Lietuvos ažuolo Annapoly, Md. / Baltimore Lithuanians dance at ceremonies accompanying the fifteenth anniversary of the planting of a Lithuanian oak tree in Annapolis, Md.

LIETUVIŠKAS AŽUOLAS ANNAPOLYJE

Baltimorės lietuviai turi gražią tradiciją kiekvieną pavasarį aplankyti lietuvišką ažuolą, kuris pr.ėš penkiolika metų jų pačių sumanymu ir pastangomis buvo atgabentas iš Lietuvos ir pasodintas Marylando sostinėje Annapoly, garbingoje vietoje, prie valstijos legislatūros rūmų.

Ažuolo lankymą kasmet organizuoja Baltimorės Lietuvių Draugijų Taryba. Į Anapolį vykstama iškilminga automobilių ir autobusų kolona, išsipuošusia Lietuvos ir JAV vėliavomis. Aplankymo aktas paprastai įvyksta istorinėje legislatūros posėdžių salėje, dalyvaujant aukštiesiems valdžios ir visuomenės atstovams.

Siemet šios iškilmės įvyko gegužės 27 d., vadovaujant Baltimorės Draugijų Tarybos pirmininkui A. Miceikai. Atvyko ir Lietuvos Įgaliotas Ministeris Vašingtone P. Žadeikis. Jis savo žody išreiškė nepalaužiamą tikėjimą Lietuvos ateitimi. Marylando gubernatorius T. R. Mc Keldin dėl svarbių priežasčių dalyvauti negalėjo, bet atsiuntė savo asmenišką įgaliotinį lietuvių SLA pirmininką, neseniai paskirtą vyriausiu Baltimorės miesto policijos teisėju, William F. Laukaitį, kuris perdavė susirinkusiems gubernatoriaus sveikinimus ir linkėjimus.

Reikia pažymėti, kad W. F. Laukaitis yra vienas iš Lietuviškojo Ažuolo sodinimo Annapolyje minties iniciatorių ir vykdytojų. Prieš 15 metų W. F. Laukaitis, turėdamas artimą ryšį su valstijos gubernatoriumi bei legislatūros nariais ir dirbdamas kontakte su lietuviais veikėjais bei min. P. Žadeikiu, pasistengė, kad būtų prarastas Marylando legislatūroje įstatymas, kuriuo Vasaria 16-ji oficialiai skelbiama Marylando valstijos švente. Ryšium su tuo buvo atgabentas iš Lietuvos ažuolas ir pasodintas minėtoje vietoje.

A. R.

Kada mes grįšime, to dar nežinome, bet esame tikri, kad grįšim, kad Lietuva bus laisva, nes vis aiškiau matome, kad lėtai atskleidžiamas naujas istorijos lapas. Pranyksta pragaištingos iliuzijos, kad Sovietų Sąjunga galinti su demokratinėmis valstybėmis taikiai sugyventi . . . Vis aiškiau suprantama, kad sovietų viešpatavimas rytinėje Europos dalyje nesuderinamas su Vakarų Europos saugumu. Sovietų pavergtų tautų pasiryžimas nusikratyti primetu joms jungu pradeda įgyti tarptautinės politikos veiksnio reikšmę.

S. LOZORAITIS

NEPASIKLYDĘ SKAITYTOJAI PASIGENDA RAŠYTOJŲ

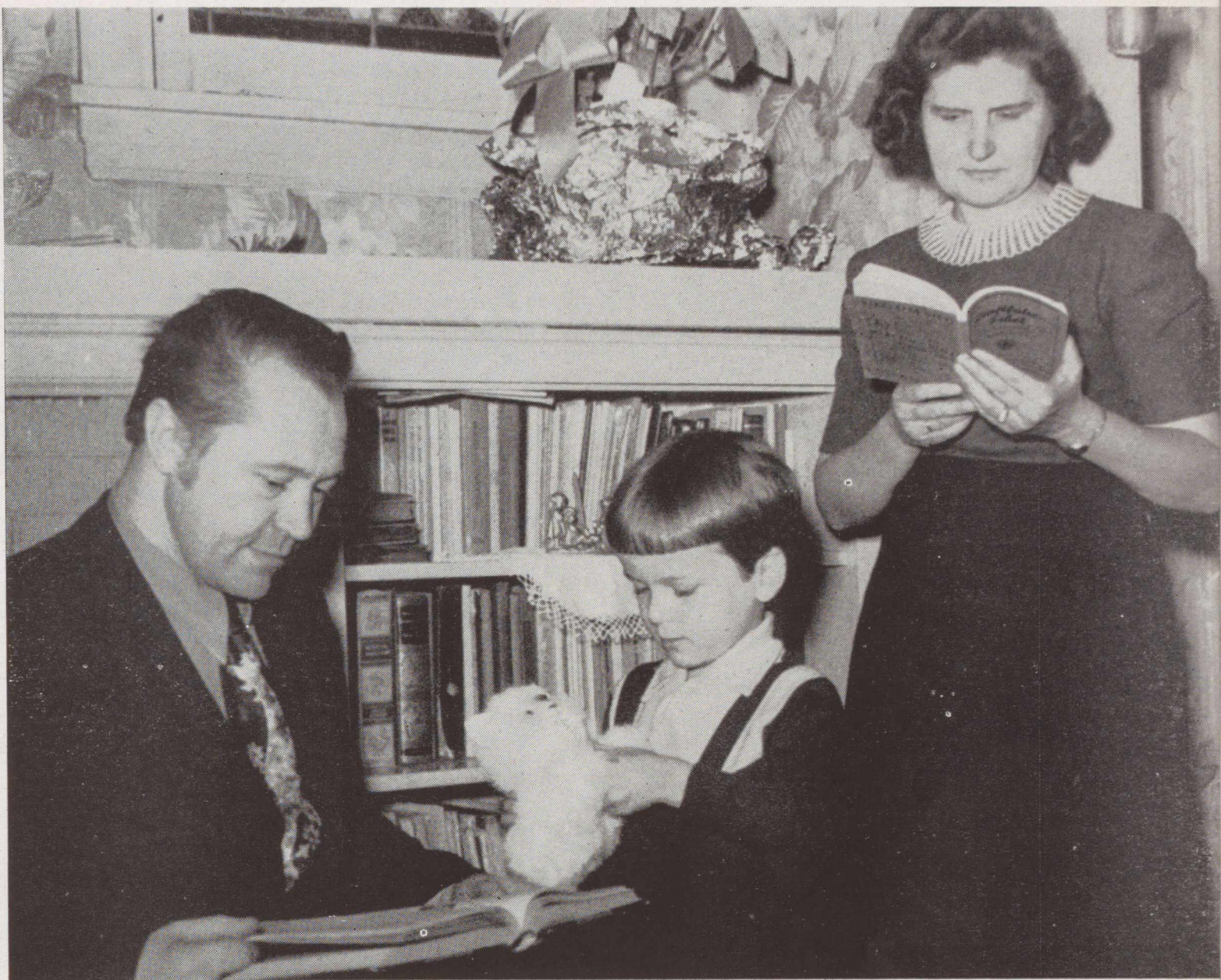
PASIKALBĖJIMAS SU LIETUVIŲ RAŠYTOJŲ DRAUGIJOS PIRMININKU
BENEDIKTU BABRAUSKU

– Kaip vertinate lietuvių rašytojų būklę Amerikoje? Ar ji neužmuš jų kūrybinės dvasios?

– Pilietiškai žiūrint, t. e. kurie pajėgia dirbti bet kokį darbą, Amerikoje gali gyventi be trūkumų: ne tik šaldytuvo, bet ir automobilio nestokodami. Tikrai iš tokio gyvenimo nebus didesnės nei asmeninės, nei visuomeninės naudos, jeigu pripažinsime, kad medžiaginiai dalykai žmogaus ir žmonių dvasios nepasotins, greičiau palaipsniui užgesins. Tai bus visų pirma palietę garbingą lietuvišką skaitytoją, tą, sakysim, dvasios imtuvą. Siūstuvai, būdamas, aišku, galingesnis, ilgiau išsilaikys "neužmuštas". Kūrybinis rašytojo potencialas net ir automobili-nėse sąlygose automatiškai neišsikraus, tačiau ir iš rašytojų tarpo ne kiekvienas pajėgs valingai rašyti tik sau arba geriausiu atveju bent "jei po amžių kada"... O buvę skaitytojai, ėmus veikti dolerinei srovei, deja, automatiškai išsijungė. Ir taip knyga priėjo prie nulinės padėties, iš kurios su masinančiomis nuolaidomis mėgina pakelti bent tieku lietuviškos knygos klubai - Chicagoje ir Brooklyne.

– Kokią reikšmę turės paskutiniame rašytojų suvažiavime priimtoji rezoliucija dėl honoraro mokėjimo: ar ji prisidės prie rašytojų paėties pagerinimo, ar prie didesnio mūsų periodikos nuskurdinimo dailiosios literatūros atžvilgiu?

– Iš honorarų tremtyje, žinoma, nė vienas rašytojas neišgyvens, nors vargu ar kas drįstų tvirtinti, kad tai normalus reiškinys. Nuostabu kad Amerikoje dar tenka atidengti naują Ameriką. Krašte, kur nuorukų surinkėjas, šiukšlių išvežio-tojas, pagaliau net ir lietuviško laikraščio leidyklos eilinis darbininkas yra atlygi-namas, tik vienas lietuviškojo žodžio kū-rėjas paliktas Dievo malonei. Kada tokia nieku nepateisinama padėtis sąmoningai palaikoma toliau, kartą pagaliau žino-mas rašytojas kategoriškai viešai pareiškė neduosiąs laikraščiams nė vieno kū-rinio be honoraro. Kito rašytojo atsisa-kymas buvo žymiai švelnesnis, bet įsak-miai motyvuotas: fizinio darbo pajamo-mis, sako, apmoku savo ir šeimos kūno reikalus, o dvasinį darbą, kuris, be ko kita, atliekamas pavagimais nuo poilsio ir sveikatos antvalan žvais, turėu užsi-dirbti dvasiniams savo reikalavimams, t. y. nusipirkti knygų, nueiti į teatrą ir p.

Lietuvių Rašytojų Draugijos pirmininkas Ben. Babrauskas su žmona Gražina (Tulauskaite) ir sūnumi Vyteniu Gaudentu. / Chairman of the Lithuanian Writers Society B. Babrauskas. Shown with him are his wife, writer G. Tulauskaitė, and their son.
A. Gulbinsko foto

Pagaliau rašytojų suvažiavimas tarė ne-dviprasmišką žodį.

Prieš 20 metų Lietuvoje poetas M. juokėsi, kad jokiais sentimentais negražinsi Aušros laikų, kada poetai ne tik nemokamai spausdino savo eiles, bet dažnas jų ir primokėdavo, nesgi Aušros skaitytojų tebuvo 300. Vis dėlto ir šiandien rašytojai, net tie, kurie vaikams šiapjau nerašydavo, su mielu noru rašo "Eglutei", neprašdami nė cento, kadangi iš vienos pusės mato gyvybinį jaunosios kartos išlaikymo reikalą, iš kitos pusės tikrai dar silpnas to laikraščio kojas. Bet kada laikraštis turi kelis ar net keliolika tūkstančių skaitytojų, ne tik rašytojas, bet ir skaitytojas turi teisę reikalauti, kad leidyklą taip kalkuliuotų jai patikėtus pinigus (eventualiai pakeltų prenumeratą vienu kitu doleriu, kaip jau ne vienas laikraštis yra tatau padaręs), jog krepšinė rašliava remiai sau nukeliautų į krepšį, o vertingesni raštai būtų vertinami įprastiniu rašytojams būdu. Tik tuo būdu galės būti pakeltas mūsų spaudos lygis, ir skaitytojas jaus ne pareigą, bet malonumą paimti į rankas lietuvišką laikraštį.

Nepaslaptis, kad atvykę čia radome tuščius literatūros laukus, kur kada nekada įsmeigdavo kastuvą 3 kunigai, 3 redaktoriai ir gal dar 3 kitoki profesio-nalai. Įsiliejus į didžiausią lietuvišką kolo-niją kelioms dešimtims Lietuvos rašytojų, pagrįstai buvo laukta žymaus literatūri-

nio derliaus pagausėjimo. Tie lūkesčiai iš dalies buvo pateisinti, o vis dėlto nepasiklydę skaitytojai pasigenda dar daugelio rašytojų vardų, juoba, kad ir laikraščiai dažnai primena tuos "užmirštus autorius", kelintą kartą perspausdindami jų kūrinius... Etiškai tatau vadinasi gyvo žmogaus marinimas, atseit žmogžudystė. O lietuviškas skaitytojas turi būti kantrus ir nuolaidus: jis žino, kad padorus krautvininkas senos duonos neparduos, bet gyvo ir kuriančio autoriaus senus kūrinius paduoti naujų vietoje juk tai nėra pagaliau kriminalas...

Baigdamas nutįsusį pernelig aiškaus klausimo atsakymą, turiu pažymėti, kad rašytojas anaipol nenori daugiau už savo kaimyninio žanro kolegą. Niekas netvirtins, kad mažiau kūrybinių nuopelnų turima poeto, kuris sukuria eilėraštį, už tą, kuris jį tik perduoda visuomenei. Tačiau niekas nesijaudina, kad aktorius už padeklamavimą ar dainininkė už padainavimą gauna palyginti padorų honorarą. O jį moka vakaro rengėjas tik dėlto, kad žinomas menininkas sutraukia kurkas daugiau klausytojų už nežinomą mėgėją ir tatau rengėjams su kaupu apsimoka. Tik laikraščių leidėjai dar niekaip vis negali suprasti to dalyko, kad rašytojas daugiau vertas už grafomaną.

– Koks sugyvenimas vyrauja Rašytojų Draugijoje, ir ko verti po suvažiavimo spauloje iškelti priekaištai?
(Perkelta į 7 psl.)

Min. S. Lozoraitis sveikina J. E. Arkivyskupą Metropolitą J. Skvirecką jo 25 metų arkivyskupavimo proga. Prie prezidiumo stalo sėdi vysk. V. Padoškis, min. prie šv. Sosto S. Girdvainis, vysk. P. Bučys, ark. metrop. J. Skvireckas, min. S. Lozoraitis (kaiba), vysk. V. Brizgys ir prof. Z. Ivinskis. Foto T. Benedetti

J. E. Arkivyskupas Juozapas Skvireckas, Kauno Arkivyskupas Metropolitai, kaip tremtinys šiuo metu gyvenęs Austrijoje. / His Excellency Archbishop J. Skvireckas. His Silver Anniversary as archbishop was lately celebrated in Rome.

Lietuvos krikšto 700 metų, Lietuvos bažnytinės provincijos įsteigimo 25 metų ir J. E. Arkivyskupo J. Skvirecko 25 metų arkivyskupavimo sukakčių minėjimo dalyviai Romoje.
Lithuanian religious and lay attendants in Rome attending the Silver Jubilee of Archbishop J. Skvireckas who is celebrating his 25th anniversary as archbishop.

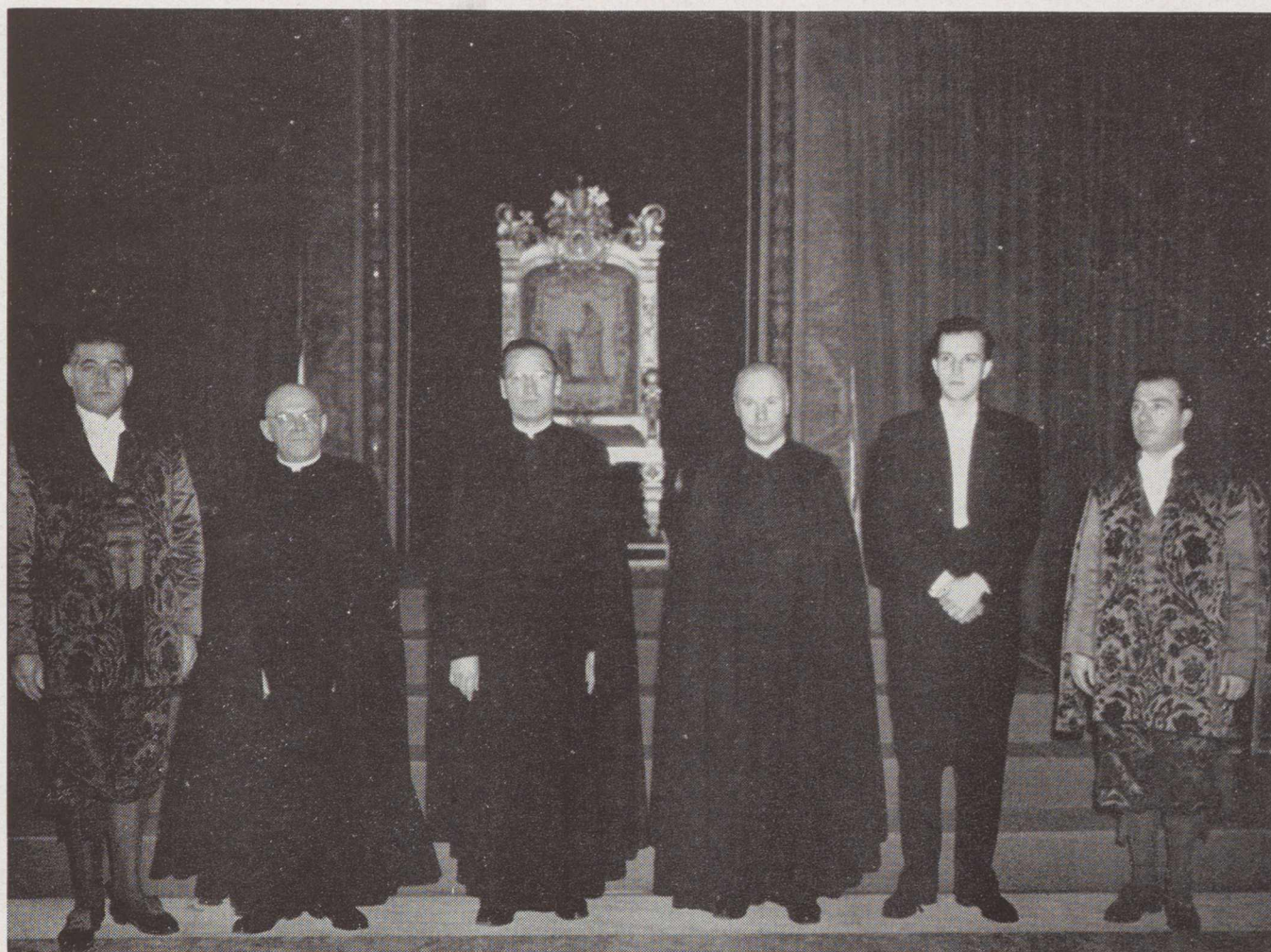
Nepasiklyde skaitytojai . . .

(Atkelta iš 5 psl.)

— Menininkai paprastai būna individualistai, tad jiems draugėje dirbti nėra jau taip įprasta. Nieko nuostabaus, kad dailininkai ir Lietuvoje negalėjo, ir tremtyje negali sutilpti vienoje organizacijoje. O muzikai ar dainininkai nė nebando organizuotis, ir niekas nepasakys, kad tai būtų jų, kaip menininkų, silpnumo požymis. Mūsų rašytojams tačiau prieš 19 metų pavyko susiorganizuoti į Liet. Rašytojų Draugiją, ir toji draugija iki šiol apjungia visus rašytojus, atstovaudama jiems, teikdama pagalbą, gindama rašytojų teises, rūpindamasi mūsų literatūros ugdymu. Daug kas buvo pasiekta Lietuvoje, siekiama, kas galima, padaryti ir išsvijoje. Jau vien tatai, kad įvairių literatūrinių pakraipų ar skirtingų ideologinių pažiūrų rašytojai dirba išvien, parodo, jog rašytojai veikia solidariai, nedarždami vieni kitų skirtingų įsitikinimų ar nuomonių. Kalbant apie "spaudos priekaištus", nėra reikalo aiškinti, jog laisvoji spauda yra atvira įvairioms nuomonėms ir kokio pašalinio asmens samprotavimai apie rašytojus gali visai teisėtai atsidurti spaudoje, tik jie anaipol nereiškia dar *spaudos nuomonės*, juoba nieko nepasako apie tokius ar kitokius rašytojų tarpusavio santykius ar jų draugijos reikalus.

— *Kokių planų turi naujoji L. Rašytojų Draugijos valdyba?*

— LRD nėra kokia valdinė įstaiga, kuriai privalu būtų viešai skelbti savo planus ir duoti apyskaitą. Suorganizuotoje tautinėje bendruomenėje, aišku, svarbus vaidmuo teks LR Draugijai, tvarkant lietuviško kūrybinio žodžio dalykus. Tautinės kultūros išlaikymas juk ir yra pagrindinis mūsų bendruomenės uždavinys, o tos kultūros svarbiausioji apraiška yra ne kas kitas, kaip literatūra. Kai visuomenė veiksmingai prisidės prie mūsų literatū-

Delegacija, įteikusi Popiežiui žemiau matomą adresą: kun. K. Rėklaitis, kan. Z. Ignatavičius, kun. V. Balčiūnas ir St. Lozoraitis Jr. / Lithuanian delegates who presented the Pope with an inscription of spiritual offerings from Catholic Lithuanians of the world.

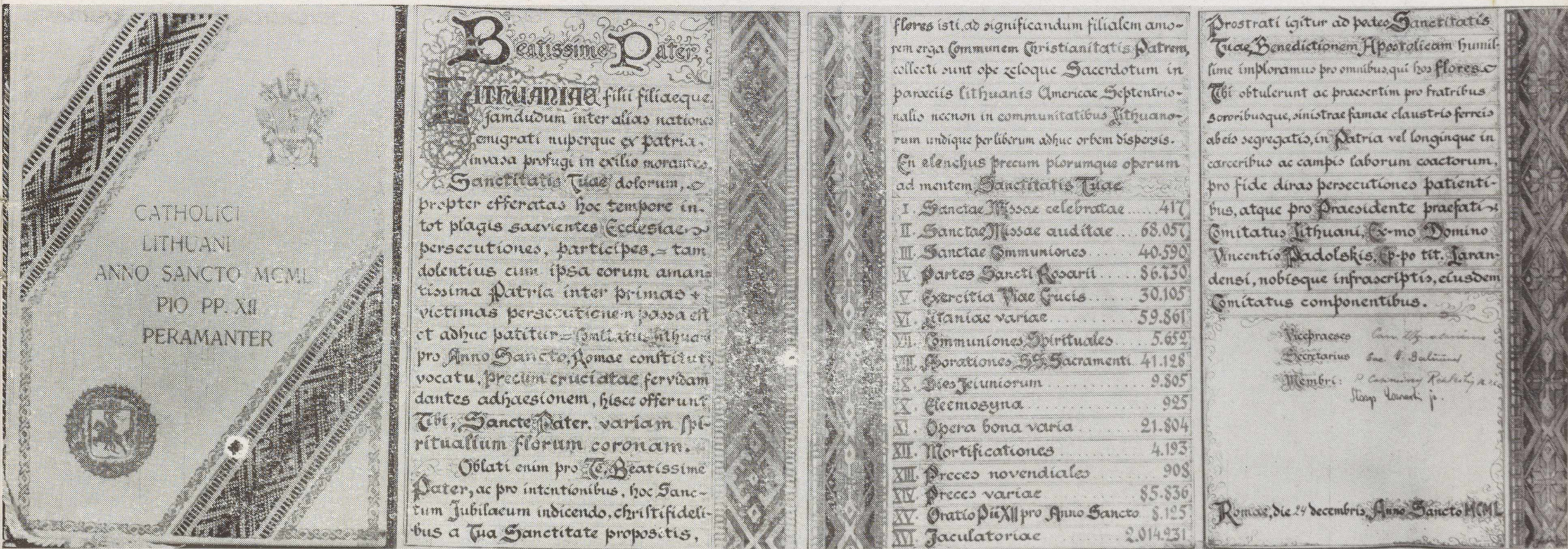
ros ugdymo, tada LR Draugijai bus malonu viešumenei skelbti planus ar teikti veiklos apyskaitas. Tačiau jau ir šiuo metu reikia pažymėti pozityvų įvairių leidyklų darbą, kuris vykdomas dažnai su LR Draugijos pritarimu ar patarimu. Bijotasi, kad Vokietijoje, kur žymiai pigesnis spaudos darbas, nesustotų lietuviškos knygos leidimas. Dabar atrodo, kad ten, stipriau remiama Vokietijos, Anglijos ir Australijos lietuvių bendruomenių, Ventos leidykla pasinešusi didesniems žygiams: išleidžia Al. Baroną, J. Savickį, Š. Raganos rinktines noveles ir "Sename dvare", L. Pelėdos rinktines

apysakas ir "Klaidą" ir eilę kitų autorių. Pačiai LRD, neturint lėšų, bergždžias būtų planavimas išleisti kokį leidinį; net ir tiems rašytojams, kurie būtinai privalo paramos, draugija šiuo tarpu negali padėti, nes jos izdas tuščias.

— *Kaip vertinate lietuvių rašytojų prieauglį?*

— Mūsų literatūrinis prieauglis auga ypatingomis sąlygomis. Jeigu žiūrėtume dar kaip į prieauglį į tuos, kurie jau peržengę puskapį, kurie Lietuvoje suspėjo bent įpusėti universitetą ir gimtoje žemėje įeiti į kūrybos kelią, — šiųjų kūrybi-

Šventųjų metų proga lietuvių įteiktas Šv. Tėvui adresas su dvasinėmis dovanomis. / This inscription of spiritual offerings was presented to the Pope by the Lithuanian Committee at Rome during the Holy Year. It is a table of devotion performed by Lithuanians of the world.

Tešinyš iš paskutinio numerio

KARAS

BE ŽMONIŲ AUKŲ

ŠI ISTORIJA GALI TAPTI TIKRA, jei Jungtinėms Amerikos Valstybėms pavyks padaryti ginklą, prie kurio mūsų mokslininkai dabar dirba – ginklą, kuris mums duotų galimybę vesti *humaniška* karą. Tuo tarpu padėtis yra paradoksiška, nes šio ginklo padarymas susijęs su atominės bombos išvystymu.

Mes seniai žinojome, kad atominė bomba gali sprogti tokiu stiprumu, kaip 20.000 tonų TNT bomba. Bet 1945 metais, kai atominė bomba buvo bandoma Bikini salose, mokslininkai pastebėjo, kad ji gali veikti naikinamai ir kitu, visai

So. Bostono advokatas J. Grigalius (vidury) su žmona. Kairėj art. J. Vasiliauskas, dešinėj plk. J. Andrius, Bostono liet. tremtinių pirm. / So. Boston Attorney and Mrs. J. Grigalius (center) with friends, J. Vasiliauskas (left) and J. Andrius (right).

Lietuvos konsulas Bostone A. Šalna kalba per sponsorių pagerbimą; Priešais stovi B. Kačvaitis ir K. Mockus
Honorary Consul of Lithuania A. Šalna addresses a party in honor of sponsors of Lithuanian refugees in So. Boston, Mass.

nis pasiruošimas turėtų būti laikomas net geresniu negu tų, kurie užaugo ir rašytojiškai subrendo nepriklausomoje Lietuvoje: mat, keleri tegu ir sudrumstoj pokario Vakarų Europoj praleisti metai, studijos senos kultūros universitetuose, laisvai išmokta bent viena svetima vakarų kalba – galėjo ir turėjo atidaryti jiems kelią į platesnius literatūrinius horizontus. Vadinasi, iš jų daugiau ir reikalautina. To amžiaus "prieauglio" tarpe matome keletą savaimingų poetų (tiesa, tai nėra tremties dovana, kadangi jie jau pakankamai ryškiai spėjo pasireikšti tegul ir karo metu Lietuvoje); pora iš jų jau tremtyje

energingai įžengė į išblėsusią mūsų literatūros kritiką; o beletristikos žanrui tremtis atnešė tik vieną naują ekspansyvią jėgą.

Jauniausieji, ėję lietuvišką tremties mokyklą, turėjo ir turi labai nedėkingas literatūrinės brandos sąlygas. Jie neturėjo progos ne tik pasisavinti mūsų poezijos pasiektąsias plonybes, bet, stokodami veikalų, negalėjo padoriau susipažinti nė su mūsų klasikais. Dar sunkesnės sąlygos jiems atėjo naujame krašte su svetima mokykla. Iš jų tarpo šiandien per anksti ieškoti žvaigždžių, bet kad ir žvakių nematyti.

Bendras vaizdas sponsorių pagerbimo So. Bostone; kairėj su diplomu sėdi J. Lukas su žmona, daugiausia persikviete tremtinių. / So. Boston Lithuanian refugees honor their American sponsors at a fete.

skirtingu būdu. Seniai po sprogimo palikusios saloje mažos radioaktyvios dalelės galėjo būti mirtinai pavojingos 10 kartų ilgesnį laiką.

Atominės bombos paliekamo radioaktyvumo milžiniškas kiekis gali būti palygintas su radijumu; vienos bombos radijacija būtų lygi 1.000 tonų radijumo radiacijai – tuo tarpu iki 1945 metų viso pasaulio radijumo gamyba siekė mažiau kaip 10 svarų!

Dabar mokslininkai tiki, kad dar didesnis radioaktyvumo efektas gali būti gautas *be sprogimo*. Radioaktyvumo elementai gali būti padaryti mechaniškai, tuo pačiu būdu kaip padaroma pati bombos medžiaga. Hanfordo dykumoje prie Vašingtono didžiulės atominės "krūvos" dabar gamina plutoniumą. Bet tos pačios krūvos gali padaryti šimtus skirtingų radioaktyvių elementų. Iš tikrųjų mes pagaminome stiprių elementų kaip nepageidaujamų šalutinių produktų, iki kol mums pasisekė sudaryti pirmą atominę bombą.

Radioaktyvus elementas yra vienas iš tų, kuriuos atomas dideliu greičiu iššauna nematoma radiacija vienoj ar daugely skirtingų formų. Šitos radiacijos labai įvairuoja savo greičiu ir penetracijos galia, bet visos jos yra žalingos gyvoms celėms, ir neįmanoma jų matyti, girdėti, jausti ar užuosti.

Gali praeiti keliolika dienų, kol jų paliestas žmogus susirgs. Hirošimoj keletas japonų kareivių, kurie buvo gavę mirtiną radiacijos dozę, sekančią dieną dar nuėjo 20 mylių pilnoj aprangoj. Po dviejų ar trijų dienų jiems pakilo karštis; visi jie mirė nuo vienos iki šešių savaičių laikotarpy.

Japonijoje nuo radiacijos mirtys įvyko gamma spindulių pasėkoje, kurie atsiranda po atominio sprogimo. Radiacija, kylanti iš radioaktyvaus elemento ir pasiskleidusi tam tikrame plote, yra skirtinga; ji nėra vienodai stipri ir išsilaiko dienas ar mėnesius.

Radiaktyvumas paliečia tik gyvas lašteles. Jis nekenkmingas negyviems daiktams. Jis tik apdengia juos nykstančių atomų plonu sluogsniu, kurių mirtini spinduliai gali pakenkti gyvoms būtybėms. Jis yra tarsi nematomas tepalas, kuris prilimpa prie kiekvieno rankų, kur os tik paliečia jį, bet jokia būdu nepakeičia tuo tepalu apdengto daikto.

Praėjusiam kare masyvūs cementiniai vokiečių povandeninių laivų lizdai atlaikė smarkiausias sąjungininkų bombardavimo atakas. Palyginti mažas kiekis radioaktyvios medžiagos, paskleistas ant šių lizdų, būtų jų nesugriovęs, bet būtų privertęs vokiečius arba juos apleisti arba periodiškai keisti jų igulą, kad jie negautų mirtinos radioaktyvumo dozės.

Nėra jokio būdo pakeisti radioaktyvumą, nežiūrint, ar radioaktyvusis elementas yra naturalus ar dirbtinai pagamintas. Jį galima deginti, šaldyti, pilti ant jo rūgštį, bet jo radioaktyvumo nepakeisi nė kiek. Atomai radijuoja nustatytu būdu, kol jie išsisemia natūraliu susiskaldymu. Radijavimo būdas yra kitoks kiekvienam elementui, ir tęsiasi nuo kelių sekundės dalių iki milijonų metų.

Cincinnati, Ohio, lietuvių grupė. / A gathering of Cincinnati Lithuanians.

Teoriškai imant, mokslas gali pagaminti radioaktyvų elementą beveik bet kokio amžiaus. Žinovai mano, kad geriausias amžius elementui, kuris tinka karui, yra tarp vienos savaitės ir šešių mėnesių. Tokiu būdu mes turime pagaminti tikrai vieną elementą, ir po to rasti būdą numentsti jį pakankamame kieky ant taikinio.

Suprantama, kad yra daug kliūčių šiam tikslui pasiekti. Šiuo metu šios kliūtys atrodo, beveik tokios pat, prieš kokias sto-

vėjo atominės bombos gamintojai 1942 metais.

Galbūt didžiausia kliūtis yra pirmenybės klausimas tarp atominės bombos ir radioaktyvaus elemento. Abu yra gaminami tame pačiame fabrike. Mes negalime pakankamai pagaminti radioaktyvios medžiagos, neatimdami dalies iš atominės bombos gamybos. Kadangi atominė bomba yra mūsų galingiausias ginklas, tai būtų pavojinga siaurinti jos

Ohio-Michigan apskričio Lietuvos Vyčių valdyba: E. Slavickas, dr. R. Gineitis, Mary Lucas, P. Gudelis - pirm., kun. P. Gailevičius, O.P., R. Boris ir Mickus. / Ohio-Michigan officers of the Knights of Lithuania organization.

Operos solistė Pranė Radzevičiūtė švenčia savo 15 metų operos darbo sukaktuves, suruošusi ta proga koncertą Toronte, Kanadoj. /Former Lithuanian State Opera soloist P. Radzevičiūtė celebrates her fifteen years in opera, Toronto, Canada.

Aug. Sukausko foto

gamyba sukūrimui ginklo, kurio tikrasis pajėgumas dar nebuvo išbandytas.

Bet jei mes ir gautume pakankamai medžiagos, susiduriame su problema jį nuvežti ant taikinio ir vienodai paskleisti. Didžiulis radioaktyvumo kiekis gali būti laikomas mažoj vietoj – pavyzdžiui, mažoj bomboj, kurių dešimtis gali panešti vienas lėktuvas – bet yra klausimas, kaip tokį mažą medžiagos kiekį vienodai

paskleisti dideliame plote. Taip pat mes turime rasti būdą apsaugoti nuo radioaktyvumo lėktuvo įgulą, skrendant jiems į taikinį.

Turint radiologinį ginklą galima būtų paversti priešo miestus nenaudingais ribotam laikui - metams ar dviems, bet ne šimtmečiams. Tokiu būdu, jei mes naudosisime elementus trumpo amžiaus, lengva suprasti, kad mes negalėsime sudaryti jų atsargas keleriems metams. Mūsų atsargos, kurių elementai nustoja savo efektyvumo per mėnesį laiko, negalės būti labai didelės. Po trumpo laiko mūsų atsargos pasidarys bevertės.

Šitai ir sudaro vieną iš didžiausių problemų mūsų mokslininkams, besiruošiantiems sukurti naują ginklą naujo tipo kare. Ar šios problemos gali būti greitai išspręstos? Atsakyti yra sunku: kaip matėme, kad čia įeina daug ir komplikuočių veiksmų. Gal būt humaniško mintis turėtų nulemti mums svarstant šį klausimą.

Nuo parako išradimo žmonija manė, kad kiekvienas naujas ginklas dėl savo baisumo užbaigs karus. Paskutiniu tokiu ginklu šiuo met laikoma H bomba. Tačiau nėra pagrindo manyti, kad ji bus sėkmingesnė taikos garantija negu šautuvas. Betgi jei karas būtų vedamas be susijaudinimo, be heroizmo, be garbės garso, ar žmonija nepagalvotų, kad jis yra tuscias ir beprasmis? Prisiminkime fantastinį Vadnaburgą, užpuolikės tautos mirusią sostinę, jos galybę ir puikybę sugriautą nesudaužius nė lango stiklo. Jos žmonės, netekę savo namų, dirbtuvių ir įrankių, turėjo laiko pagalvoti apie savo paskirtį. Ir begalvodami jie protingai nutarė sustabdyti karo veiksmus, kol mirtis dar nenusileido ant jų pačių.

Thomas Edisonas kartą pasakė: "Dievas neleis mums progresuoti toliau medžiagiškai, kol mes neprisivysime dvasiškai". Gal būt mes galime prisivyti rasdami kokį atsakymą į karo pabaigimo klau-

simą bespręsdami savo apsigynimo reikalus.

Iš tikro mes, amerikiečiai, turime techniškai galimybes šią problemą pajudinti. Jei prie to dar pridėsime humanistinius reikalavimus, tai Jungtinės Valstybės galėtų imtis vesti pasaulį į šį pastovios taikos tikslą.

SAULĖS VARPAS

GRAŽINA TULAUSKAITĖ

*Kai dangaus žydram bokšte
Saulės varpas sulinguos,
Prisikels žiedai gyventi
Klony ir kalnuos.*

*Ir žiemos senelės pėdos
Tuo sutirps žaliuos miškuos,
Ir gegutės vėl mergaitėms
Dalių jų kukuos.*

*Ir pavasaris sugriš čia,
Žalių vėliavą iškėlęs,
Vėl siūbuos geltoni pievoj
Ir purienų vainikėliai.*

*Kai dangaus žydram bokšte
Saulės varpas sulinguos,
Prisikels žiedai gyventi
Klony ir kalnuos.*

*Ir drėgnam miškų pavėsy
Pakalnučių skambalėliai
Saulės varpui atsilieps vis:
"Tu prikėlei, tu prikėlei" . . .*

*Tavo akys ir žibutės
Kiekvienam linksmai dainuos:
"Skamba, skamba saulės varpas
Klony ir kalnuos".*

VASARA

GRAŽINA TULAUSKAITĖ

*Saulės midumi vaišinas
Liepos su beržais.
Bitės skuba į liepynus
Vis ratelio žaist.*

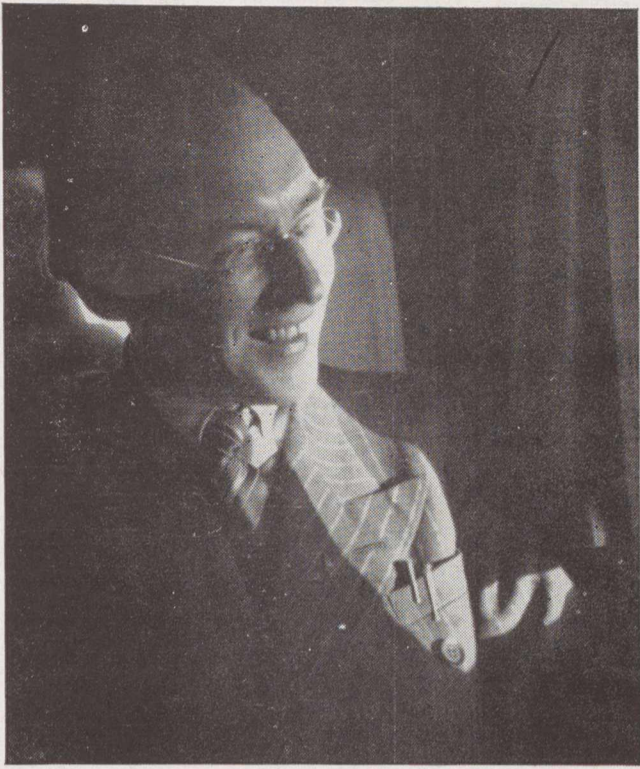
*Tulpės raudonom taurelėm
Geria saulę čia.
Su žvaigždėm kalbėtis galim
Joninių nakčia.*

*Žolėje žiogelis jaunas
Mokosi smuikuot.
Vasara sau kraitį kraunas,
Kol atjos ruduo.*

Athol, Mass. scenos mėgėjai vaidina komediją "Bėda su skolinta žmona". / "Trouble with a Borrowed wife", scene from a play enacted by Lithuanians of Athol, Mass.

VI. Adomavičiaus foto

A. Šešplaukis-Tyruolis, "Lietuvių Dienų" bendradarbis. / Writer A. Šešplaukis-Tyruolis, contributor to "Lithuanian Days" magazine.

KELIONĖ PER ATLANTĄ LĖKTUVU

A. TYRUOLIS

Pereitieji Šventieji Metai jau ėjo į pabaigą. Jau nebebuvo likę jų nė pilno mėnesio.

Atsimenu vieną gražią tų metų gegužės mėnesio šventadienio popietę. Marquette Parke sodriai žaliuoja medžiai ir žydi gėlės, nerūpestingai žaidžia ir krykštauja vaikai. Aš guliu ten ant vejų ir, akis į mėlynąjį dangų įbedęs, prisimenu lyg seną svajonę, lyg pažadą. Gal tai buvo prieš dvidešimt penkeris metus, kada ir aš, tada mokinukas, žadėjau kada nors Romą aplankyti, jeigu jau nebuvo lemta anais Šventaisiais Metais.

Aš ryžtuos šiomet. Juk jau bemaž įpusėjo, ar truks vasara prabėgti. Teiraujuos mūsų galimybės dėl dokumentų, atstovybės dėl galimybių. Lyg nuostabu, kad ir DP kelio niekas neužkerta, tik sako, laiko reikšią. Taip, to laiko... Ir štai kažkur toli sugromo griausmas. Užsikuria karo gaisras. Pačioj pusiaukelėj tarp pavasario ir vasaros užsidega Korejos karas.

Kaip dabar drįsi leisti Europon, nežinodamas, ar tas gaisras kiekvieną dieną tenai taip pat nebersimes. O mes dar taip neseniai atvykome į šį kraštą, ieškodami saugesnės užuovėjos.

Ir taip bėgo dienos, savaitės ir mėnesiai. O karo gaisras vis degė. O krūtinėj ilgesys aplankyti Šventaisiais Metais Amžinąjį Miestą ir įvykdyti savo ir savo motinos kadaise puoselėtą svajonę, kaip kokia nenumaldomą ugnį, vis žērėjo.

Štai gruodžio mėnesio pradžios baltos snaigės jau glosto veidą, o man akyse stovi apelsinai ir citrinom žydinti šalis, žiba šv. Petro Bazilikos kupolas, vylioja didžiojo apaštalo kapas.

Jau išplaukė ir paskutinis laivas šiais metais į Europą, ir tą dieną jaučiausi

lyg savo brangaus krašto gerves palydėjęs į šiltus kraštus ir pasilikęs vienas ilgai žiemos vienumai.

Lėktum ten paukščių. Skristum kaip dainoj, kaip svajonėj.

O taip, po pergalingo persilaužimo ir ryžto, mane paėmė ant savo sparnų didysis dangaus paukštis drauge su taja, kuria rinkaus į gyvenimo drauges. Mes lekiame virš žemės ir, rodos, ne su kasdieniniu tikslu. Ir jei bus reikalinga mūsų gyvybės auka žemei ar vandenims, tepriima mus Aukščiausias į savo amžinų šventųjų metų padangtes...

Tartum su kokia malda širdyse nė nepajutom, kaip pakilom iš Chicagos Midway aerodromo ir jau sklendėm per tą dūmuos skendėjantį, kai kur sniegu bal-

tuojantį miestą. Veikiai išnyko iš akių jo reginys ir, aukštai pakilę, žemai temtėm baltuojančius rėžius, lyg baltame popieriuje linijomis išbraižytus. Kai kur buvo jie juodi: tai girios dunksojo. Kai kur žybčiojo švieselės, lyg mažytės žvaktės, bet jos mums greit užgesdavo, jas veik pralėkus.

Iš aukšto dar buvom matę tokį aukso saulėleidį, kokio gal joks dailininkas nepuotė. Jis ten atrodė toks, koį kartais gali matyti aukštuose kalnuose: saulė jau skęsta už horizonto, jos aukso spinduliai trykšta dar lyg iš kokio požemio, kruvini dangaus gaisrai liejasi kaip į kokias mėlynas tolimesnio dangaus pakraščio bangas.

Šeštadienis, tai ir daugiau žmonių

Portlando, Ore., lietuvių moterų grupė. / Lithuanian women's group in Portland, Oregon. Photo by Spomer

Minint Vasario 16-ąją Portlande, Ore., iš kairės į dešinę: Estų Draugijos pirm. H. Paajutee, Latvų D-jos vicepirm. M. Udris, minėjimo pirm. dr. V. Juodeika ir Latvų D-jos atstovas A. Saulitis. / Portland, Ore., Baltic representatives at Lithuanian Independence Day ceremonies. Photo by Spomer

važiuoja tuo oro keliu į New Yorką. Beveik visos vietos užimtos. Jų apie 40. Štai kitą tako pusėj nuo mūsų sėdi žmogus su ramentu. Kažkokia paguoda glosto širdį: tas žmogus randa, kad jo kojoms vis delto smagiausia oro keliu keliauti...

Mes išsikalbam su juo, ir jis sakos taip dažnai keliaujas. O kaina esanti ta pati, kaip ir traukiniu. Ir vos spėję išsiteirauti, kokios ten šviesų virtinės apačioj mirga, sužnومه jau New Yorke besą.

Kitą rytą, jau apie vidurdienį, mus ima ant savo sparnų kitas didysis oro paukštis - šveicarų Swiss Air - kurs mus neš per Atlantą. Iš La Guardia aerodromo, kur mes vakar nusileidom, mus atvežė į Idlewild arba International aerodromą, kur gerokai patikrino, ar esam valdžiai taksus mokėję. Kitaip neleistų išvažiuoti. O šiaip jokių kliūčių - keliauk sau sveikas. Nors ir nebegrįžtum, niekas labai galvos nelaužytų.

Bet dabar mes dar lekiam ne vandens, o žemynu, į šiaurę, į Kanados žemę, į Newfoundlandą. Gražiai gruodžio sekmadienio popietės saulutei žėrint, mes sklendžiam virš laukų ir gyvenviečių, kur sniego lig pat šiaurės nematyti: šiltesnis Atlanto klimatas čia jo nepakenčia.

Kad ir į nedidelę debesų jūrą patekę, laiku ir tiksliai atvykdam į paskutinę priešatlantinę sustojimo vietą Kanadoj - Gander. Čia gali valandą pasilsėti, koja ir vėl žemės palietės. Žmonės perkasi šios Kanados vietelės atviručių ir pašto ženklų su Anglijos karaliaus galva ir jau vėl jauties lyg į Europą artėjas.

Paskutines vakaro žaras už savęs palikę, mūsų oro paukštis vėl pakyla aštuonių valandų kelionei per Atlantą. Gandere dalis keleivių pasikeitė, ir dabar jų iš viso esama per trisdešimt, neskaitant aštuonių žmonių įgulos. Vieni važiuoja į Vokietiją, kiti į Šveicariją savo giminių ir draugų šventėms lankyti, kiti dar leidžiasi į Prancūziją ir Italiją. Bet mūsų tikslo draugų daugiau nerandame.

Nuostabu, kad neima nei baimė, nei

Viršuj - Top:

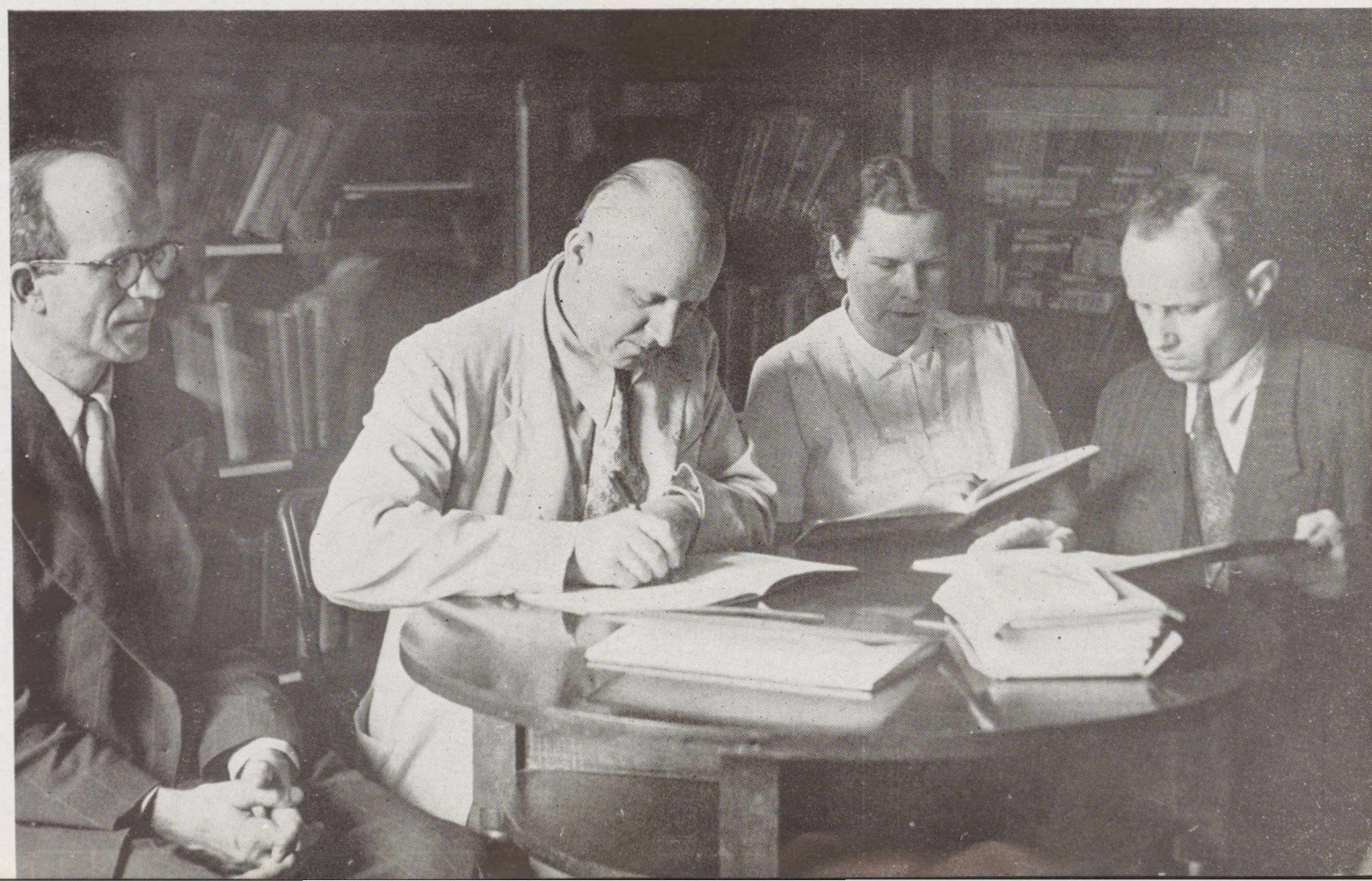
Toronto (Kanada) lietuvių parapijos mokykla su mokytoja P. Abromaitiene. / Lithuanian grammar school in Toronto, Canada. A. Sukausko foto

Vidury - Center:

Toronto lietuviai skautai; vidury sėdi Lietuvos konsulas J. Gylis su žmona, Toronto tuntininkas A. Stepaitis ir Kanados skautų rajono vadas V. Šarūnas. Lithuanian-Canadian scouts at gathering A. Sukausko foto

Apačioj, dešinėj - Bottom:

Baltimorės, Md., lietuvių šeštadienio mokyklos mokytojai baigdami antruosius mokslo metus aptaria mokinių pažangumą. Iš kairės dešinėn: mokyt. M. Brazauskas, mokyklos vedėjas mokyt. K. Dulys, mokyt. E. Šilgaliėnė ir mokyt. A. Radžius. / Baltimore, Md. Lithuanian Sunday School teachers in conference. The school has been functioning two years.

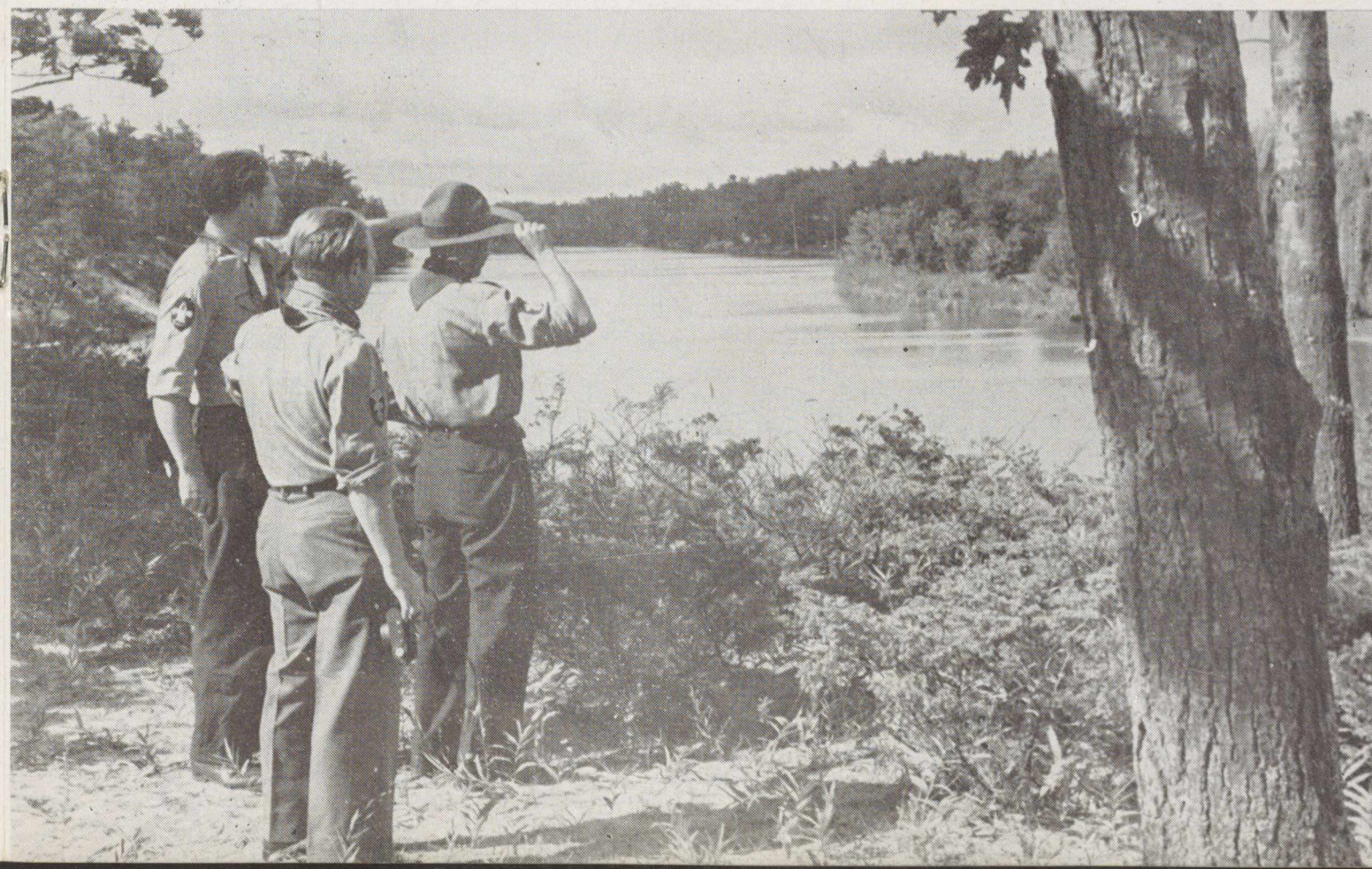
šiuropas lėkti per tuos didžiulius juoduosius vandenis, kuriems laivu įveikti tiek dienų pravertėm. Gal čia mūsų kelionės tikslas ir pasiaukojimas daug padeda.

Dar prieš nusileisdami neseniai buvom valgę karališkus pietus iš geriausios New Yorko virtuvės, pajvairintus skaniais pasigardinimais ir lašais, tur būt, nuotaiškai palaikyti, kaip šit vėl ruošiamą vakarienę. Ji tokia gausi, kad jos dalį, kaip ta laputė, gali kitam kartui pasilikti. Ir vėl tie lašai ir dar su pasirinkimu. O kava bene trečią kartą šiandien. Tik visai atsitiktinai pastebime už sėdynių atramų į tam tikras kišenaites sukaišiotus maišelius tam tikriems bėdos reikalams. Ačiu Dievui, nereikėjo jais naudotis. Prie langelio pastebime užrašą su "emergency exit". Galvoji, kurgi čia reiktų nelaimės atveju išeiti. Nebent tiesiai pasivaikščioti ant juodų vandenyno bangų...

Kažkodėl vakarienė net paskubintai turėjo būti užbaigta. Gal gavo kokį pranešimą apie negerą orą? Bet nepasako. O kažkaip geriau ir nežinoti, negalvoti. Būsią šviesos užgesintos ir visi turėsią miegoti ligi ryto trečios valandos.

Iš tiesų, žmonės ramiai taisosi miegoti atsilošiamose sėdynėse, lyg vadinamose poilsio kėdėse. Bet mudviejų jokie miegai neima po tokių gausių ir skanių vaišių. Vis dėlto nuotaika egzaltuota, ir nežinia, ko imtis: ar kalbėtis visą šią mielą naktelę virš Atlanto bangų apie šį mūsų, tur būt, pirmąjį dipukų žygį, apie mūsų lūkesčio dienas, jei mums bus duota jas pasiekti, ar gilinti italų kalbą, kurią jau per metų eilę buvau užmetęs, nemanydamas, kad teks kada tą žemę pasiekti, ar, pagaliau, pasiduoti kad ir tariamiems Orfėjaus karalystės meno žavams.

Viską išbandom, bet paskutinis ryžtas nevyksta. Bandau žvelgti pro langelį į naktį. O ji tokia šviesi ir vaiski, net nuostabu. Mėnulis, kaip kokia lelija, sau bežydi danguj. Dangaus erdvės vaiskios. Esame virš šviesių debesėlių banguojančios jūros, ir niekaip nepasakysi, kad leki virš didelių juodų vandenų plačiaribio
(Perkelta į 16 psl.)

Viršuj - Top:

Chicagos "Aušros Vartų" skautės su sktn. Z. Juškevičiene ir kun. sktn. Vaišniu. / "Aušros Vartai" girlscouts of Chicago, Ill. A. Gulbinsko foto

Vidury - Center:

Chicagos "Aušros Vartų" tunto jauniausioji skautė duoda įžodį. / The Chicago "Aušros Vartai" girlscout troop swears in a new member. A. Gulbinsko foto

Apačioj, kairėj - Bottom:

Kanados lietuviai skautai prie Nottamassaga upės kranto, Wanaga Beach. / Lithuanian scouts in Canada S. Pranckūno foto

Naujame biznyje

Kas nepažinojo Telšiuose advokato Vinco Kazlauskio? Nežiūrint, kad jam, kaip ir visiems tremtiniam, teko pakelti visus tremties vargus, jis ir Kalifornijoje atsidūręs tebėra toks pat judrus ir linksmos nuotaikos. Jo retai trūksta bet kuriame Los Angeles lietuvių parengime ar svarbesniame pasitarime.

Dėka savo judrumo ir sumanumo V. Kazlauskas, tur būt, yra Los Angeles mieste pirmas ir vienintelis iš naujai atvykusių, kurie pradėjo savarankišką biznį ir iš tuo verčiasi. Būtent, jis yra automobilių pastatymo sklypo (parking lot) vedėjas. Jo sklypas yra ant Vermont ant 36th Place.

Paklaustas, kaip jam kilo mintis pradėti tokį biznį, V. Kazlauskas paaiškino:

— Studentas John Burt (jo tėvas lietuvis) pripuolamai ėjo pro mūsų gyvenamą namą (gyvename prie pat Southern California Universiteto) ir išgirdo lietuviškai kalbant. Užkalbino, susipažinome, Po to jis dažniau užeidavo pas mus. Besikalbant jis nurodė du automobilių pastatymo sklypus, kur studentai pastato savo mašinas. Po to jis surado tų sklypų savininką, sudarė jų nuomos sutartis, išėmė reikiamus leidimus ir net padėjo pirmomis dienomis tame sklype dirbti. Šiuo metu turiu tik vieną sklypą, kuriame telpa 75 mašinos, o per dieną pasikeičiant praleidžiu 80-90 mašinų. Čia stato savo mašinas tik studentai ir pro-

Vincas Kazlauskas, Lietuvoje buvęs žinomas advokatas Telšiuose, o dabar Los Angeles mieste verčiasi vesdamas automobilių pastatymo sklypą. / Mr. V. Kazlauskas, former attorney in pre-war Lithuania, now a parking-lot manager in Los Angeles, Calif.

fesoriai. Už mašiną imu 15 centų iki 13 val. o po to sklypas uždaromas. Nuomos už sklypą savininkui turiu mokėti 50 dol. per mėnesį.

V. Kazlauskas savo bizniu yra patenkintas ir mielai patara ir kitiems ko nors imtis, nes, kaip jis sako, teisingas yra lietuvių priežodis, kad iš darbo nebūsi bagotas, o tik kuprotas.

— Kokių įdomesnių momentų yra buvę jūsų "parkinimo" biznyje? — pasiteirauju toliau.

— Įdomiausias momentas mano biznyje yra, kai vyksta didžiosios futbolo rungtynės Coliseum stadijone, kuris yra nuo mano sklypo už 6 bloką ir kuriame telpa 100.000 žmonių. Tuomet nuo mašinos gaunu ir 1 dol. Taip pat malonu priminti, kad būnant ant sklypo yra progos beveik kasdien palošti šachmatais. Geriausias iš mūsų lošėjas yra prof Paul; jį nugalėti laikoma garbe.

— Turėjau ir išgaščio, — tęsia toliau V. Kazlauskas, — kai kartą nuo sklypo pavogė automobilių. Laimė, kad po keturių dienų jis buvo rastas, bet jau be padangų. Taip pat teko išsigąsti, kad palikta be stabdžio, bet užrakinta mašina išriėdė nuo sklypo ant gatvės, bet mano laimei nieko nesužeidė.

V. Kazlauskas yra didelis Kalifornijos krašto šalininkas. Jis pats sakosi esąs laimingas "šiam rojus klimatė" ir taip pat pataria kitiems:

— Kas tik turi šiek tiek pinigų, — sako, jis, — drąsiai gali vykti Kalifornijon, nes čia laikoma pati gražiausia vieta net visame pasauly.

G. T-as

LIETUVIŲ DIENŲ KONCERTAS SAN FRANCISCO, CALIF.

"LD" leidėjo A. Skiriaus pastangomis gegužės 26 d. San Francisco mieste buvo surengtas koncertas, prie kurio rengimo prisidėjo ir vietos BALF sk. nariai.

Programoje L. Zaikienė atliko keletą lietuviškų dainų, M. Kraftas su dukterimi išplidė keletą dalykų saksofonu ir pianinu, o R. Kilmonytė su Joy Fay davė kelis baletų ir "tap dance" numerius.

M. Krafto orkestras, atvykęs iš Los Angeles, grojo šokiams.

Prie šio koncerto parengimo darbu prisidėjo "LD" atstovas A. Pranys, O. Skėmienė (Skiman) ir A. Poškus.

A. K.

Toronto (Kanada) Sporto klubo "Vytis" I-ji krepšininų komanda. Trečias iš kairės komandos kapitonas St. Mackevičius. / Toronto, Canada, Lithuanian basketball team. Aug. Sukausko foto

PETRAS JENSEN

Petras Jensen (Jančiauskas) į Ameriką atvyko 1913 metais. Tuomet jis turėjo vos 16 metų amžiaus. Atvyko pas brolių Antaną, kuris šį kraštą buvo pasiekęs dviem metais anksčiau ir gyveno Westville, Ill.

Petro Jensen, kaip ir visų to meto lietuvių ateivių, pirmosios dienos nebuvo lengvos. Teko eiti į anglių kasyklas užsipelnyti pragyvenimui. Nežiūrint viso, jis Westville anglių kasyklose išdirbo trejus metus ir po to persikėlė į Salt Lake City, Utah, kur dirbo sidabro kasyklose. Čia darbas buvo lengvesnis, ir todėl jis šiame mieste išgyveno 10 metų.

Ilgainiui darbas kasyklos jam įkyrėjo, ir jis nutarė persikelti į miestą. Tokiu būdu jis 1927 m. atvyko į Seattle, Wash., kur įsigijo restoraną su viešbučiu ir tuo vertėsi. 1936 metais jis persikėlė į Wallace, Idaho, kur taip pat turėjo restoraną ir viešbutį. Kitais metais jis atvyko į Los Angeles ir čia nusipirko namą (apartment house) išnuomavimui ir kitus namus sau gyventi. 1940 metais pardavęs minėtus namus jis nusipirko 412 S. Rampart Blvd. didžiulius namus (žiūr. foto) iš 60 butų (single apartments), kurių kiekvienas susideda iš 4 kambarių. Tokiu būdu šiame name yra 240 kambarių. Be to, jis dar turi kitus du namus po vieną

Petro Jensen namai, 412 S. Rampart Blvd., Los Angeles, Calif. / Victor Mar Apartments, Los Angeles, Calif. The building is owned by Lithuanian Peter Jensen. Photo by W. Balchas

butą N. Hollywoode (10974 Whipple St.). Visų šių jo namų vertė siekia 200.000 dol. vertės.

Visi šie namai J. Jensen davė ge-

ry pajamų, iš kurių jis galėjo prideramai gyventi.

Ši ramų Petro Jensen gyvenimą sudrumstė skaudus įvykis: 1951 m. balandžio 3 dieną mirė jo žmona Ona Stulginskaitė, su kuria jis gražiai sugyveno, ir ji buvo didelė parama jo gyvenime. Po šio įvykio Petras Jensen nori parduoti namus ant Rampart Blvd. (už 170.000 dol.) ir persikelti gyventi į savo namus N. Hollywoode. Jis sako, kad jam vienam per sunku administruoti šiuos namus.

Jo žmona Ona taip pat buvo kilusi iš Lietuvos (Kražių), ir į Ameriką atvykus 1913 metais į St. Louis. Jie vedė 1927 metais. Petras Jensen labai jautriai pergyvena savo žmonos mirtį.

Jis prisimena vieną sapną, kurį sapnavo 1947 m. balandžio 2 d. ir kurio jis iki šiol negali užmiršti. Būtent, jis sapnuoja, kad pabudęs kapinėse, karste, ir aplink nėra vieno pažįstamo. Jam labai skaudu pasidarė, ir jis ėmė verkti. Beverkiant jį iš sapno pabudino žmona. Po šio sapno praėjus lygiai 4 metams, kaip tik balandžio 2 dieną susirgo jo žmona ir sekančią dieną mirė. Jam atrodo, kad kapinėse jo žmona taip palaidota, kaip jis tuomet sapne matė.

Petras Jensen mėgsta ramų ir daugiau uždarą gyvenimą. Todėl jį rečiau galima matyti visuomeniniame veikime. Jis su žmona mėgo važinėti po Ameriką, ir jie gerokai yra apvažinėję.

D. D.

Petras Jensen (Jančiauskas) prie savo mirusios žmonos. / Mr. P. Jensen attends funeral services for his deceased wife. Photo by W. Balchas

Ar jau esi BALF narys?

Los Angeles BALF Skyrius

KA VEIKIA SKAITYTOJAI

JOSEPHINE ANSCOTT, San Mateo, Calif., gegužės ir birželio mėn. praleido lankydamą draugus Chicago ir New Yorke. Visą kelią padarė lėktuvu.

SADIE MULLER, Chicago, Ill., su vyru aplankė savo motiną Oną Achienę, Los Angeles, Calif.

KUN. DR. BARTUŠKA, San Diego, Calif., mėnesį atostogų praleido lankydamas įdomesnes Kalifornijos vietas.

JULIJA LIESYTĖ, Berkeley, Calif., baigė universitetą ir pradės dirbti Library of Congress, Washington, D. C. kaip bibliotekininkė.

JONAS BELINIS, "LD" atstovas Grand Rapids, Mich., užsisakė "Lietuvių Tautosakos Lobyno" 5 egz. už 10 dol. "Lobyna" leidžia ir redaguoja dr. J. Balys, Indiana University, Bloomington, Ind. Leidinys netrukus pradėdamas spausdinti, bet prenumeratos dar priimamos.

BERNARD SCALAN, Bellflower, Calif., neseniai grįžo iš Edwardsville, Ill., kur buvo suvažiavusi visa šeima likviduoti tėvų ūkį-sodą. Buvo atvykęs Edwardas iš Akron, Ohio, Lt. Col. Enock iš Conway, Ark., Bernardas iš Bellflower, Calif., ir Mary Scalan, kuri gyvena tėviškėje. Dauguma šeimos dabar atsikėlė gyventi į Kaliforniją.

ONA BIELSKIENĖ, Lietuvos konsulo Los Angeles dr. J. Bieslko žmona, grįžo iš Europos, kur buvo nuvykus į savo sūnaus Alfredo vestuves, kuris ten tarnauja amerikiečių kariuomenėje.

BRUNO PAPŠYS, Chicago, Ill., su šeima birželio mėn. atostogas praleido Kalifornijoje.

PETRAS URBANAS ir POVILAS RUDOKAS, Sioux City, Iowa, vizitavo draugus Antaną ir Povilą Zibus, Long Beach, Calif. Jiems buvo suruoštas pagerbimo subuvimas pas Mr. ir Mrs. A. Zibą.

FRANK KAZY, San Gabriel, Calif., su žmona aplankė žmonos brolių Karolį Dabulevičių ir dukterį E. Norbut Chicagoje.

VYT. TRUMAN (Brazevičius), laivu keliaujęs aplink pasaulį, jau šeši mėnesiai kai yra Pacifike, kur nėra jokio pašto patarnavimo. Todėl ir jo įspūdžių spausdinimas LD-se laikinai nutrauktas.

Adv. J. GRISH, Glendale, Calif., kuris neseniai atsikėlė iš Chicagos, išlaikė nejudomo turto pardavėjo (Real Estate Broker) egzaminus.

NAUJOS KNYGOS

Landsbergis, Mekai, Lėtas, ANTROJI PROZA. Keturių autorių 8 novelės. Išleido "Gabijs" 1951., 128 psl. Kaina \$1.25. Gaunama: GABIJA, 340 Union Ave., Brooklyn 11, N. Y. ir pas platintojus.

Dr. Antanas Garmus, NEMUNO PAKRANTĖMIS, Jaunųjų dienų prisiminimai. Išleido "Nemunas", Chicago, 1951. 136 psl.

Nello Vian, ŠV. ANTANAS PADUVIETIS, išvertė A. Vaičiulaitis. Tėvų Pranciškonų leidinys (Kennebunk Port, Maine), 1951 m., 144 psl. Kaina 1 dol.

Dr. Jonas Balys, TAUTOSAKA APIE DANGŲ. Išleido J. J. Bachunas, Sodus, Mich., 1951. 24 psl. Kaina 60c.

ŠV. TĖVO MONSINJORAS KUN. PR. M. JURAS, 60 M., 1951. Pasveikinimo ir pagerbimo programa, Lawrence, Mass. 32 psl.

TECHNIKOS ŽODIS, Nr. 1, Balandis, 1951 m. 1 mėta. Technikos darbuotojų nepriklausomas populiarus mėnesinis laikraštis. Leidžia Chicagos Liet. Inž. ir Arch. S-ga. Administracijos adresas: Technikos Žodis, c/o K. Bertulis, 1616 So. Christiana Ave. Chicago 23,

WATERBURIO LIETUVIŲ SCENOS MĖGĖJŲ TEATRAS. "Svetimos plunksnos", programa, 8 psl.

kusio oru ir mėnuly spindėjusio sparno.

Patenkam į oro duobes, ir mus ištikusi audrelė mūsų lėktuvą net gerokai supurto. Kartais jau rodosi leidžiamės žemyn, jau krentam. Bet vėl kelias išsilygina ir vėl ramiau neriamė šia debesų jūra. Rodos, kur čia bemiegosi nežinodamas, ar didesnė audra užėjusi nenulauš kad ir galingam arui sparnų. Bet žmonės ramiai sau miega, o gal tik apsimeta ramūs ir nekruta, o gal tik panikos nenori kelti. O gal jie jau pripratę, jau ne pirmą kartą taip keliauja. Nėr kaip ką klausiti. Lyg tyčia nė patarnautojos su kramtoma guma nebesirodo, jos siūlydamos. Tai, matyti, nieko baisaus.

Praeina taip valanda, kita, bet erdvės taip nebenušviečia, kaip pradžioj, ir to skaištaus mėnulio nebematyti. O gal jis jau nusileido Amerikos žemyno pusėj.

Ir taip su egzaltuotos nuotaikos, romantinės nakties ir Atlanto audros išgyventais jausmais, bluosto nesudėję miegui, pamatom, kaip spontaniškai keleiviai

Zita Ramonaitė su broliuku Antanu iš Jackson Heights, N. Y. - jauniausi "Lietuvių Dienų" prenumeratoriai. Už gerą mokymąsi tėvelis jiems davė 3 dol. užsisakyti "Lietuvių Dienas." / Young readers of "Lithuanian Days".

sujuda sužinoję, kad artėjame prie Airijos krantų. Pažiūriu į laikrodį - netoli trečia valanda. Nė nepajuntam, kaip mūsų oro paukštis, laimingai kaip Darius su Girėnu nugalėję Atlantą, prisiliečia Europos žemės. Mus pasveikina tarnautoja airietė, laimingai pasiekusius Europą Airijos kampely - Shannon. Mums praneša, kad jau čia septinta valanda ryto, ir rytuose išvystame raudonpirštę aušrą, kuri kelia iš miego Europos ir mano vargo tėviškės žmones...

Lietuviai Floridoj. Apačioj Kaulakiai (kairėj) prie savo namų su chicagiečiais Linkais (dešinėj). / Lithuanian residents of Miami, Florida.

KELIONĖ...

(Atkelta iš 13 psl.)

Atlanto. Tik kartais tos baltos debesėlių sruogos prasiskiria, ir apačioj lyg žaltvykstėmis sublizga juodas jūros paviršius, bet jis gana toli nuo mūsų.

Vėl žvilgteriu po valandos naktin ir erdvėn. Nieko nematyti. Jau esame debesyse, tartum balzganoj pieno jūroj. Motorai urzgia vienodu, nepaliaujamu užesiu. Jau nematau nė lėktuvo sparno, kurs pirma mėnuly taip skaidriai blizgėjo. Pakilęs vėjas ima priešintis mūsų oro vežimui, jį judinti, lyg suima baimė, ar jis, išlėjęs, nenulauš pirma taip ramiai slin-

Juozas Straukas (Stroh) iš Detroit, Mich., "LD" skaitytojas. Jis yra kilęs iš Eržvilko parapijos, Raseinių apsk. Amerikon atvyko 1904 metais. Turi 5 vaikus, kurie jau visi vedę. / Mr. J. Stroh, Detroit, Mich., a regular reader of "Lithuanian Days".

Transporting the harvest; a scene from pre-war Lithuania / Su derlium į namus nepriklausomybės laikais Lietuvoje.

Dance of Lietuva

This year marks the appearance of a paper-backed edition of Lithuanian dances edited by Vytautas Finadar Beliajus, one of the most enthusiastic popularizers of the Lithuanian dance in America. The book is finely illustrated and annotated, with music and directions for many Lithuanian folk-dances. In addition, it contains a cursory prospectus of Lithuanian history and costume habits. The price of the book is \$5 and inquiries should be addressed: Folkart, 711 Oliver St., Newark 2, N. J.

We here reprint the Introduction to Beliajus' Dance of Lietuva.

A word about the Lithuanian folk song and dance. The Lithuanians are a singing people. Of course, the Italians bear this title also, but while the Italians are an operatic people, a people of brilliant voices, the Lithuanian will sing regardless of his voice.

In olden days there were many dances: liturgic or festive in character; dances with candles in the hands, dances in which the "Laumės" (fairies) were in-

vited; virile and rough dances, performed by men, with hatchet-throwing to win the hand of the maiden. We have a record of some only by name or by mention in various old documents; many survived in remote and forest-hidden villages and are still danced by the very ancient "old timers" who are never too old to dance.

The Lithuanian government before 1940, taking great interest in the survival and revival of this phase of national culture, sponsored research on the subject. Hundreds of thousands of songs and dances were thus recorded. With government subsidy, these were introduced into schools, recreation centers and physical education departments; the dances were seen in the ballrooms at all festive occasions.

Merija Baronas of Kūno Kultūros Rūmai (Physical Education Department), pioneered in the revival of the dances. Under her direction, Lithuanian folk dances achieved recognition and carried away titles wherever they appeared in European dance competitions.

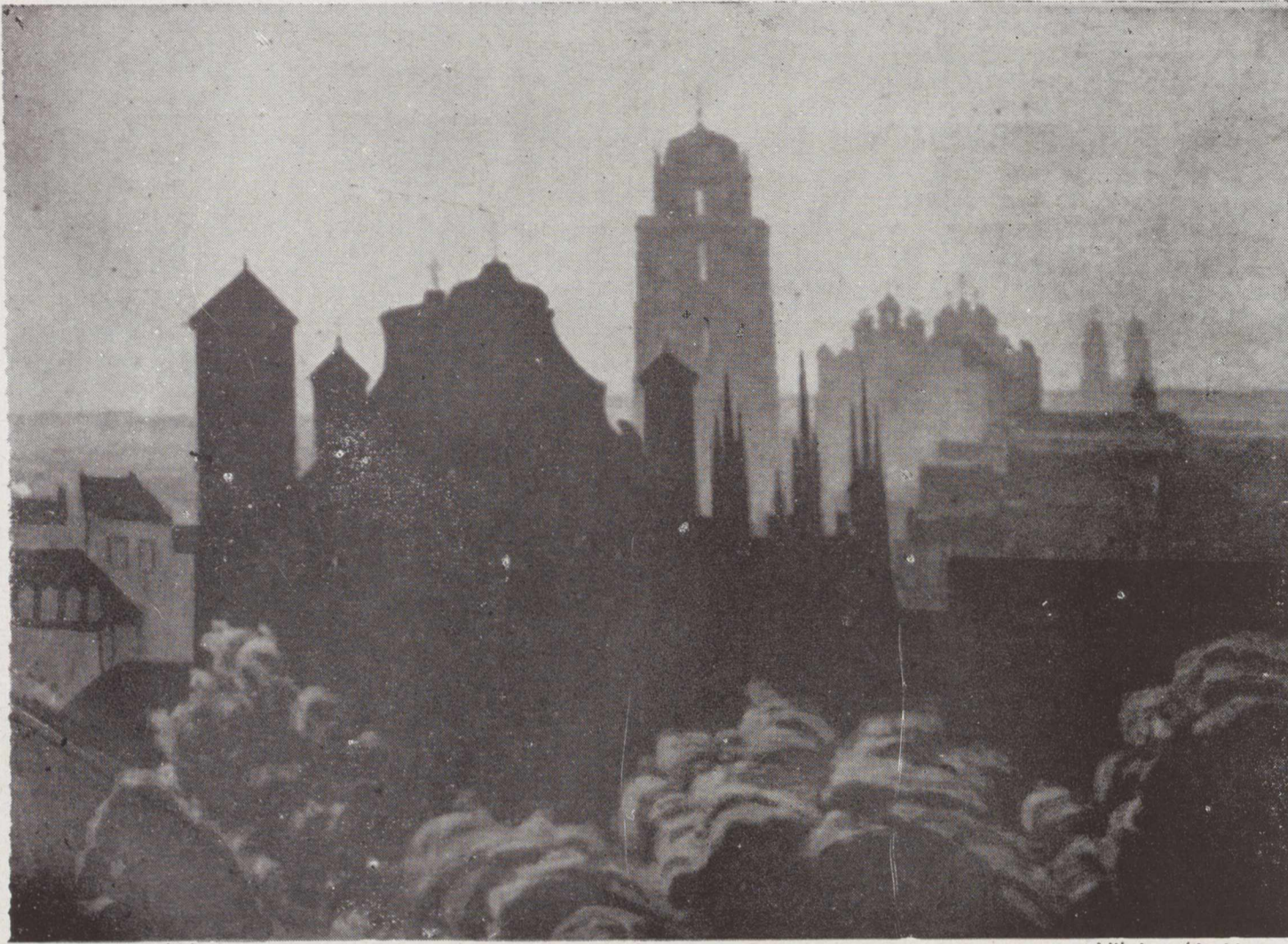
For about fifty years and until very

recently, Lithuania's neighbors have strongly influenced and overshadowed the Lithuanian folk dance. For a while, only the non-Lithuanian forms were known and were danced either under their foreign names or Lithuanianized titles. Such dances still appear; one, the Klumpakojis, considered a Lithuanian dance, is really an adaptation; it is found also among Czechs, Germans, Dutch and Swedes. Other adaptations are of Hungarian origin, the Vengierka which are of Hungarian origin, the Greiž which is the Teutonic Kreuz (Cross) Polka, the Kokieta, Krakowiak, Padespan, etc., of Polish and Russian origin.

"...The course of Communist domination is evident in Lithuania today. A people noted through history for their love of liberty have been crushed by a godless dictatorship. All is not lost, however, as the flame of freedom still burns brightly in the hearts of Lithuanians everywhere.

"Those who have come to America and have contributed so greatly to our way of life still fight on and offer encouragement to those under Communist domination." (Cong. Rec., Feb. 15, 1951

Hon. James T. Patterson

Vilnius - painting A. Varnas

Vilnius /A. Varnas

Memories of Marianapolis

Since this year celebrates the Silver Anniversary of Marianapolis College in Thompson, Conn., the Editors of "Lithuanian Days" are happy to join in the festivities by acquainting our readers with the facts and sentiment touching that venerable institution, which in the past twenty-five years

has contributed so much to the education and training of young American-Lithuanians across the nation. The following personal essay, written by an alumnus of Marianapolis Academy, recalls some of the less factual but more human aspects of student life ten or so years ago, when Maria-

napolis was still under the rectorship of Father "Doc" Navickas.

I

In those days the Old School, Marianapolis, was run by Father "Doc" Navickas. He was a small-statured man with close-cropped iron-gray hair and severe rimmed glasses. Both his figure and his manner bespoke efficiency and authority, though both were tempered by the best of good natures, which he often had occasion to display, much to the relief of the student who made bold to break the rules and stood liable to expulsion. Such erring students were by no means rare, nor were the stays of execution from the hand of the forgiving "Doc". When I first arrived and became indoctrinated in the refinements of successful infraction from the upper-classmen, and when these pranks or stunts were laid bare, as they most frequently were, despite assertions to the contrary from my scholastic betters, there were closeted interviews during which I learned the wickedness of my ways and the need for instant repentance. The stern aspect of "Doc" in his most formal attitude always quailed me and I thought twice before attempting any further mischief. But to err is human, and "Doc" always forgave. He used to call me the "good pagan" for reasons I don't care to divulge here. But good he was, and I liked him for it.

Smoking was strictly forbidden in the Marianapolis of my time; and when "Doc" used to come upon a gathering of stripling smokers stealing wary whiffs behind closed doors, we hastily doused our butts in the "jakes", so that his entrance was heralded by a blast of reeking smoke and a most wondrous sizzling. At the question, "Who's smoking here?"

Rye-harvest in Lithuania - painting by A. Galdikas

Rugiapiūtė / A. Galdikas

Ships - by K. Sklerius-Skleris

Laivai / K. Skleris

we invariably answered as one, "No one, Father!" Looking back on those years, I can but wonder how the priest was able to restrain his laughter at such gross absurdity from a parcel of shame-faced rascals still exhaling clouds of smoke.

Even in those days the Big House was almost entirely bare of the finery that had once graced its walls and lain soft on its floors. Instead of the rustle of silken curtains and the swish of brocaded gowns trailing across expansive precious rugs, there was the scraping of roughshod shoes over hard wood and the polyglot clamoring of a restless troupe of boys filing in and out of classrooms. Still there were visible remnants of the grand old mansion. The billiard room was still gravely furnished with table-high leathern chairs, done in a heavy and seemingly indestructible style; there was the massive table itself, anchored to an inlaid hardwood floor; thick drapes hung from the windows set in the mahogany (perhaps it was black walnut) panelling of the walls. I always thought it a sombre and cool place. Even now I seem to catch a reecho of the professors at play, shooting the balls and wrangling among

themselves. This inner sanctum was permitted student use only on special occasions.

There were a few other inaccessible places still retaining some of the faded elegance that was the Big House a score of years earlier and prior to the coming of the boys. One such place was the visitors' salon, reserved for the elite and not infrequent caller, whether a stiff professor or a missionary religious or a pastor from one of the neighboring cities. My recollection of that room is dim, but it was richly furnished in scarlet velvet or plush. I was once fortunate enough to sink into the feather-soft cushions of the divan. How this extraordinary liberty was allowed me I do not know. There was one other room above the visitors', which opened onto a balcony affording a prospect of the lawns and trees below. A modern Peron-like autocrat might have derived pleasure from haranguing a throng from this vantage point, though the massive Corinthian pillars girthing it must have spoiled his view a trifle. This room with the extending balcony was inviolate, and I am at a loss as to its furnishings. "Doc's" quarters were hard by and bare but for the ordinary comforts of a bed and a stick or two of furniture. His life and tastes were the simplest.

Now there were not many professors, so that we came to know them well, and they us - a circumstance often mutually disconcerting. Joe Gurskis, the teacher of Latin and Ancient History, could detect a trot at fifty paces and relentlessly volleyed us with the Latin endings and the doings of one Hannibal somewhere on the Roman plain. The affable Brother Banys attempted to ground us in some notion of harmony and choral singing, though he was sometimes driven to his wits end by cat-calling and prank-playing students. However his magnificent patience endured over all and our vocal powers sometimes astonished even him. Father Chelsea, the silver-haired priest and meticulous instructor of English, did his best to discover whatever latent propensities we might have had for the language. I remember him telling us to master this and to master that, else we should never be anything but illiterate scribblers! Cheery Father Starkus sent us through the paces in Lithuanian, and his *diktantai* were delivered with a vengeance. But there was always a pun to lighten the weary students' burden. The elder Father Malinauskas acquainted us with knotty geometry, a subject that was as welcome to me as a penance, and many were the trials and tribulations attached to that venerable study. Not having to go through it now, I say it was good discipline for the mind. There are many more things that come tumbling from my store of memories, but I shall tell of them at another time...

CONGRESS OF THE ESTONIAN NATIONAL COUNCIL

The Estonian National Council, a central organization of the Estonians in the free world, held its 3rd congress on Sunday, April 29, with 200 delegates from all over Sweden, where the greatest number of Estonian refugees in any one country have obtained asylum. The purpose of the congress was to discuss ways and means in the struggle for the liberation of Soviet-occupied Estonia.

The congress was designated as an expression of the political aspirations of the free Estonians who, referring to the declarations on the equal rights and the right of self-determination of nations, demanded that the Soviet occupation and genocide in the Baltic area be ended without delay.

In a declaration the congress called upon all free nations to add and support the struggle for freedom of the Estonian people. The Estonians who have succeeded in escaping to the free world regard it as their mission to speak for their unhappy countrymen and to work for their liberation. The Estonian refugees must collaborate with their comrades in misfortune from the other Soviet-occupied countries. They must seek allies in their struggle for Estonia's freedom and their natural allies are the free nations of the whole world.

A number of foreign guests attended the congress, who delivered short addresses.

The Rev. Albin Yankauskas, Worcester, Mass., newly ordained to the priesthood by His Excellency Bishop John J. Wright at St. Paul's Cathedral on May 19th. Kun. Albinas Yankauskas, išventintas į kunigus š. m. gegužės 19 d. Worcester, Mass. Jo tėvai atvyko į Ameriką 1915 metais. Jis yra pirmas lietuvis kunigas išventintas Worcester diocезijoje.

Pvt. E. Skiman, serving in the U. S. Army. He was graduated from St. Thomas High School, Rockford, Ill., Mr. and Mrs. A. Skiman, his parents, reside in Encino, Calif. Pvt. Skiman has three other brothers - John, Santa Monica, Calif.; Sigismund, Oakland, Calif.; and Bruno, Chicago, Ill. / E. Skiman, tarnaujas JAV kariuomenė; to tėvai gyvena Encino, Calif.

ses and greetings. Among these the one that drew the greatest applause was by Mr. Oliver A. Peterson, attache at the American Embassy in Stockholm, who said that America would never agree to a new Munich nor tolerate it that any new aggression should be successful and assured his audience that the struggle of the Estonian refugees has the sympathies of the American people. Professor Elis Hastad, a member of the Swedish parliament from the Conservative Party spoke in the name of Swedish friends of Estonia and there were also speeches by Latvian, Lithuanian, Polish, Yugoslav, Ukrainian and Bielorussian representatives.

The Swedish press commented favorably on the congress with the exception of NY DAG, the Swedish edition of PRAVDA, which contained a violent attack not only against the Estonian refugees but also against the Swedish government for allowing the congress to be held.

(Newsletter)

"In simple justice, our Government must insist that the Lithuanian people be permitted their inalienable right to govern their internal existence as they themselves see fit." (Congr. Rec., Feb. 28, 1951).

Hon. Harold Donohue

GOVERNOR THANKS "LITHUANIAN DAYS"

Governor Thanks "Lithuanian Days"

In reply to publicity given the 700th anniversary of Lithuania's Christianization by "Lithuanian Days" magazine, some of the distinguished guests present at the Feb. 4 ceremonies in Baltimore addressed personal letters of appreciation to Assistant Editor C. Surdokas in Baltimore. Among the letters received were from Theodor R. McKeldin, Governor of Maryland; Francis P. Keough, Archbishop of Baltimore; and Senators John M. Butler and Herbert R. O'Connor.

"Thank you very much for your kind note of May 22nd, which I sincerely hope you will forgive my delay in answering.

It was indeed a pleasure to receive the copy of "Lithuanian Days" magazine, including pictures from the celebration at St. Alphonsus Church, and I appreciate very much your sending it to me.

"With kindest personal regards and best wishes, I am

Sincerely yours

Theodor R. McKeldin
Governor

"This is to make thankful acknowledgment of your kindness in sending me the copy of the "Lithuanian Days" magazine. I note the pictures of the celebration at St. Alphonsus Church on March fourth and they are very well done.

your gracious thought of me.

"With expression of every good wish and with a blessing, I am

Sincerely yours in Christ

Francis P. Keough
Archbishop of Baltimore

"I am most appreciative of having the copy of "Lithuanian Days"

"This was an occasion of which you may be very proud. I am very happy to have been present.

"With warm personal wishes and hopes for the continued growth of St. Alphonsus,

Most sincerely

John M. Butler

"It is most thoughtful of you to send me the copy of "The Lithuanian Days" magazine and I was interested indeed in seeing the pictures taken at the celebration at St. Alphonsus Church on March 4th.

"You may be sure that it was a privilege to participate in these exercises and I am glad to have the magazine as a memento of an auspicious occasion.

"Thanking you for your courtesy and with kindest regards, I am,

Sincerely yours,

Herbert R. O'Connor

Washing clothes from a boat in Nida, pre-war Lithuania / Nidos mieste, prieš karą nepriklausomybės laikais

Mr. John Rees (Vladas Hriškevičius), Lithuanian lecturer, San Diego, Calif. / Vladas Hriškevičius (John Rees), San Diego, Calif., pasižymėjęs su paskaitomis prieš bolševizmą amerikiečių tarpe.

San Diego Lithuanian Lectures on Communism

John Rees (Vladas Hriškevičius), Lithuanian Displaced Person, never dreamed that he would have to flee his native Lithuania to seek asylum in far-away America; he never dreamed that he would turn lecturer in San Diego, California, where he is now residing with his wife and appearing regularly before clubs and societies as an expert on Communist government and methods. But the fact remains that in this relatively remote corner of the globe, John Rees has established himself in the person of an authority on Communism, whose understanding of that inhuman system emanates from his own personal experiences in beleaguered Lithuania and close documentary study of the nature and functions of the Communist State. In the past year and a half John Rees has delivered some 170 lectures on topics touching these subjects. His fluent use of the English language and the forceful character of his arguments have won him acclaim from educators, civic and church leaders, and many invitations to the speaker's platform. He has also appeared on television in an interview with Harold Keen of the "People in the News" program, where he was received with much enthusiasm as one of the most interesting personalities yet to be introduced in the series.

Mr. Rees' daughter, Lili, is also an accomplished speaker and has put in appearances at various club meetings and societies where she told of her experience behind the Iron Curtain.

Poles on Pilsudski's Descent

The families of Pilsudski's parents were nobles, with a history reaching far back. Legend tells of a Prince Ginet, a heathen chieftain of Lithuania, who headed the delegation sent to Krakow in 1386 to arrange the details for the wedding of Jadwiga, the beautiful girl-queen of Poland, and Ladislas Jagiello (Jogaila), grand duke of Lithuania - a wedding that was followed by the Christianizing of Lithuania and the federal union of the two peoples and the founding of the famous Jagiellonian dynasty that reigned in Poland for two hundred years.

Old records show that the Ginets married into six important families. In 1625 one of the them inherited an estate called "Pilsudy" and took the name Ginet-Pilsudski.

The mother's line, Billewicz, goes back still farther - to the ancestor of Ladislas Jagiello, the Lithuanian duke Giedymin who in 1320 moved his capital to Wilno (Vilnius). Several times there had been marriages between the Ginets and the Billewicz.

It is not without significance that Pilsudski was born in Lithuania, the birthplace of Kosciusko and of Mickiewicz; that he was born in that northern country where the landscape has a certain romantic and melancholic quality, and kept all his life characteristics of men from the borderland - they are silent, determined, secretive, yet full of kindness, goodness, sentiment.

(*Pilsudski Builder of Poland* by G. Humphrey, pp. 18, 19).

The Bank of Lithuania (Kaunas) before the Soviet occupation / Lietuvos Banko rūmai Kaune nepriklausomybės laikais.

"... In 1940 the present rulers of Russia, in violation of a solemn treaty with the Lithuanian people again overran its countryside, imposing a tyranny more frightful than that of the czars. The world is well aware of the torture, persecution, imprisonment, and liquidation of the clergy, both Protestant and Catholic...

"All history has proven that the spirit of a brave people cannot die; that it cannot be crushed by ruthless dictators, by slavery, by despotism. The flame of liberty, ingrained in the hearts and souls of people by the God of love and justice is eternal in humankind; it is the eternal, unquenchable light. It burns today in the souls of all the inhabitants of this brave little land. It may be dimmed; it may seem to have been obliterated by those who never believed in light, but it will flare anew ere long, bright and more enduring than ever." (Cong. Rec. Feb. 5, 1951).

Hon. Adolph J. Sabath

HOW TO MAKE LITHUANIAN COLD-BEETS

In answer to many requests desiring Lithuanian cooking recipes, "Lithuanian Days" will from time to time print one of the more representative of these for the benefit of the homemakers among our readers. This particular recipe for beets is contained in the booklet "Tautioji virėja", by Halina Mačiulytė-Daugirdienė, copies of which may be procured from "Eglutė", P. O. Box 22, Brockton 68, Mass. Price: \$2.00

INGREDIENTS

2 Qts. sour milk, 4 Sps. cream, 3 Beets, 2 Green cucumbers, 1 Hndfl. green onions, dill, 4 Eggs, 6 Beet leaves.

DIRECTIONS

Take 2 quarts sour milk, 4 spoons good cream, beat well, add 2 grated beets and beat well together. In bowl put 2 sliced green cucumbers, 1 handful onion leaves, green dill, 4 hardboiled eggs. (Small bits of cooked meat may be added if desired.) Take 6 beet leaves, cook with salt in small amount of water, cool and

pour into soup. Everything should be beaten well, adding salt and sour according to taste. Serve chilled.

— — —

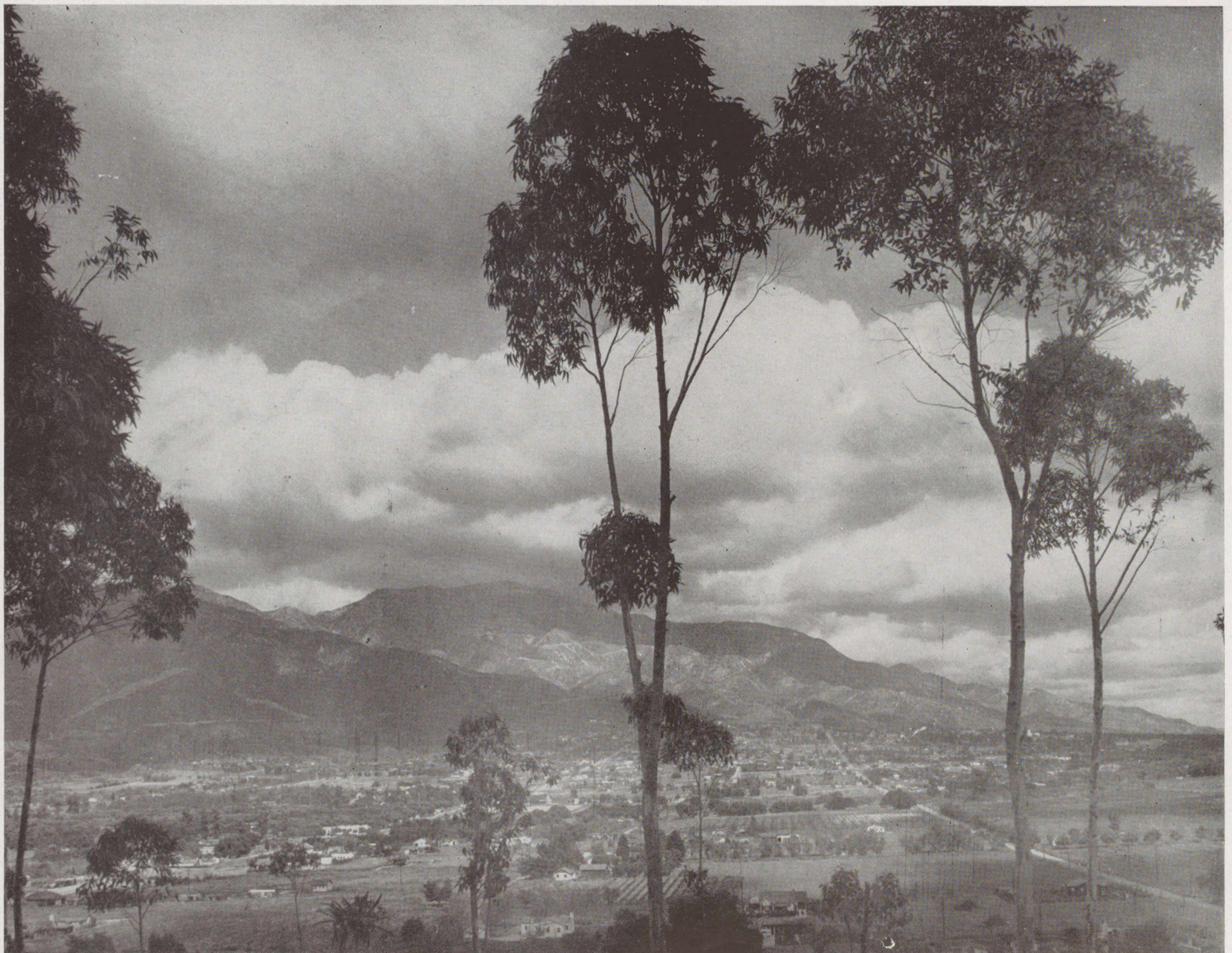
LITHUANIANS IN WESTERN GERMANY

Statistics as of April 1, 1951

Zone	In Camps	Privately
French	584	
U.S.	3,356	
British	2,896	3,435
Total:	6,836	3,435

BALTS ADDRESS NOTE TO ADENAUER

Representatives of Lithuania, Latvia and Estonia expressed their concern over the fate of Baltic nationals resident in Western Germany, in a note to Chancellor Adenauer on May 1. Thanking the German people for the asylum granted the Balts, the note requested further cooperation in preserving their cultural autonomy and national traditions within Germany.

Looking across rural Los Angeles County toward the mountains. / Los Angeles apylinkės kalnų link.

"LIETUVIU DIENU" ATSTOVAI

AMERIKOJE galima LD užsisakyti pas šiuos atstovus-patintojus:

- Petras Abromaitis**
1620 W. Julian St., Chicago, Ill.
- Balys Brazdžionis**
22 Dorchester St., Worcester, Mass.
- Jonas Belinis**
1409 Quarry Ave., Grand Rapids 4, Mich.
- Vincas Boris**
1512 24 St., Detroit, Mich.
- Gabija**
340 Union Ave., Brooklyn, N. Y.
- P. Bernota**
104 Sunnyside Ave., Waterbury 8, Conn.
- K. Bradūnas**
1325 Glyndon Ave., Baltimore 23, Md.
- Ant. Giedraitis**
9 Seymour St., New Britain, Conn.
- Albinas Gražulis,**
16 Castle St., Worcester, Mass.
- J. Grinskis,**
1339 Center St., Racine, Wisc.
- Grigaliūnas**
37 Jaques Ave., Worcester, Mass.
- Vincas Kazlauskas**
1003 W. 36th St., Los Angeles, Calif.
- Rev. J. Klimas**
366 W. Broadway, So. Boston 27, Mass.
- Dr. J. Petronis**
261 Thatcher St., Brockton, Mass.
- Aug. Pranys,**
1329 - 9th Ave., San Francisco, Calif.
- Jonas Rimašauskas**
1847 E. 86th St., Cleveland 6, Ohio
- Alg. Šalčius**
151-14 85th Ave., Jamaica 2, N. Y.
- Vyt. Tarvainis**
4208 McKinley, Detroit, Mich.
- Urbanas Photo Studio**
749 W. Baltimore St., Baltimore, Md.
- Pr. Urbutis**
3308 W. Pershing Rd, Chicago 32, Ill.
- Vyt. Valaitis**
Schuyler St., Amsterdam, N. Y.
- Antanas Valavičius**
5827 S. Claremont Ave., Chicago 36, Ill.
- L. Valiukas**
2035 Stapleton St., Dayton 4, Ohio
- Ed. Vilutis**
3736 Pulaski St., E. Chicago, Ind.
- V. Volertas**
1529 S. 2nd St., Philadelphia 47, Pa.

ANGLIJOJE:

- J. Mockevičius,**
(Jam atsiskaito visi platintojai Anglijoje)
White Hart - Holmfirth, Hudderson, Yorks
- P. Dragūnas**
265 Albert Rd. Aston, Birmingham 6
- A. Jarašiūnas**
Leamington, Spa, Warv.
- P. Ramaitis**
Green, Nr. Twyford, Berks
- V. Siaučulis**
121 Midleton Rd. Manchester 8
- K. Steponavičius**
126 Barton Lane, Eccles
- V. Zdanavičius**
35 Fashion St., London

AUSTRALIJA

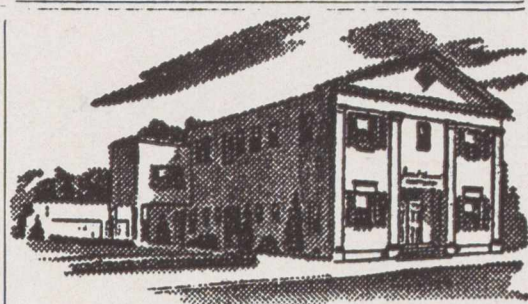
- Kun. P. Jatulis**
C/o Archbishop House, W. Terrace, Adelaide
- J. Rugelis**
25 John St., Sydney
- A. Ankudavičius**
6362 Fabre St., Montreal, Quebec, Canada
- V. Aušrotas**
162 Gorevale Ave., Toronto, Ont.
- S. Bujokas**
1338 Downing St., Winnipeg
- J. Kriščiūnas**
96 Wright Ave., Toronto, Ont.
- J. Pleinys**
24 Fife St., Hamilton

PIETŲ AMERIKOJE

- Kun. Sabašauskas**
Colegio Salesiano, apart. 369, CARACAS, Venezuela
- M. Laupinaitis**
Caixa Postal 371
Sao Paulo, Brazil
- Kun. Nik. Saldukas**
Bagota, Carrera 36, No. 16-33, Columbia, S. A.

TRŪKSTA LD NUMERIŲ

Kas turite atliekamų LD 1950 metų 1, 3 ir 4 ir 1951 metų 2 Nr., malonėkite prisijusti administracijai.

JONES & HAMROCK
MORTUARY
731 W. WASHINGTON BLVD. LOS ANGELES 15
PROSPECT 6091

Galima gauti LD administracijoj Kerbe'io "Lietuvių Liaudies Dainos Jauniesiems Pianistams". Kaina \$2. Užsakymus siųsti: 9204 S. Broadway, Los Angeles 3, Calif.

LITHUANIAN REALTY CO.

Real Estate - Loans & Insurance

Chas. Luksis, Manager

3502 W. Pico Blvd.
Phone RE. 8278

BAKUS REALTY CO.

LITHUANIAN REAL ESTATE BROKER

Homes - Income Property - Loans
Multiple Listing Service

4728 So. Normandie Los Angeles 37, Calif.

OFFICE: AXminster 7900

RES.: PLeasant 3-6590

HELEN'S HOUSE OF BEAUTY

HELEN MOCKUS 1722 N. WESTERN AVE.
PHONE HO. 9-4600 HOI.I YWOOD 27, CALIF.

"LIETUVIU DIENU"

PIKNIKAS

IVYKS

1951 M. LIEPOS 8 D. ARROYO SECO PARK
(Ave. N. 60 & Figueroa St., L. A.)

Bus programa,
muzika, lietuviski valgiai ir gerimai.

You are invited to attend a PICNIC,
sponsored by "Lithuanian Days" magazine,

SUNDAY, JULY 8, 1951,
ARROYO SECO PARK
(Ave. No. 60 & Figueroa)

You will enjoy music, entertainment,
Lithuanian food and cold drinks.

ILIUSTRUOTAS VAIKU ZURNALAS
EGLUTĖ

Metams Amerikoje \$3.00; kitur - \$3.50.

Uzsakymus siuskite:

**EGLUTE, P. O. BOX 22, MONTELLO ST.
BROCKTON 68, MASS.**

NOREDAMI BUTI INFORMUOTI

apie pasaulio ivykius ir

lietuviu gyvenima Amerikoje bei visame pasauly

S K A I T Y K I T E

“DARBININKA”

iseinanti du kartus per savaite

PRENUMERATOS KAINA:

Amerikoje – \$5.00, uzsieny – \$5.50

ADRESAS:

366 Broadway, S. Boston 27, Mass., USA

Skaitykite ir platinkite

“TĖVU KELIA”

VENEZUELOS LIETUVIU

menesini, iliustruota, katalikiska
laikrasti

Prenumeratos kaina Amerikoje – 4 dol. metams

ADRESAS: Apartado 369, Caracas, Venezuela

Jau spausdinama naujausios lietuvių

POEZIJOS ANTOLOGIJA

ŽEMĖ

Antologiją redagavo *Kazys Bradūnas*. Studijinį knygos įvadą parašė *Juozas Girnius*.

ŽEMĖ yra poaistinės ir pobrazdžioninės mūsų poetų kartos manifestacinis leidinys.

ŽEMĖJE savo brandžiausią kūrybą spausdina: *Juozas Kėkštas, Kazys Bradūnas, Alfonsas Nyka Niliūnas, Vytautas Mačernis ir Henrikas Nagys*.

Antologija yra puošnaus ir didelio formato knyga. Ją leidžia “LIETUVIŲ DIENOS”, Los Angeles. Kiekvieno lietuvių knygų lentynoje šitas leidinys bus niekuo nepamainomas.

SKAITYKITE

KANADOS LIETUVIU

savaitrasti

**«TĖVIŠKĖS
ZIBURIAI»**

Jame rasite apsciai ziniu is Kanados ir viso pasaulio lietuviu gyvenimo, idomiu straipsnu ir geros informacijos bendrais klausimais.

PRENUMERATOS KAINA metams:

JAV-SE ir Kanadoj - \$3, kitur - \$ 4

ADRESAS:

941 Dundas St. W.,
Toronto, Ont., Canada